

16 (910) сон

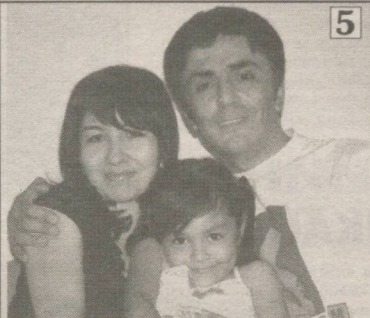
9 — 15 апрель 2009 йил

Web-site: oilavajamiyat.uz

КЎРКАМ ЛИБОС — КЎРКИМИЗ

3

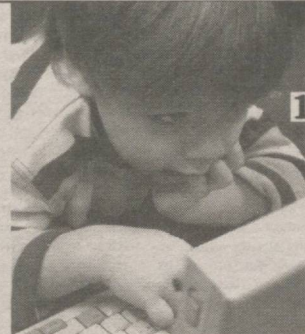
5

ҚИСМАТ СИНОВЛАРИНИ ЕНГАН ОДАМ

ЎН САККИЗГА КИРМАГАН КИМ БОР?

7

12

БОЛАНГИЗ КОМПЬЮТЕРНИ СЕВАДИ...

9 АПРЕЛЬ — СОҲИБҚИРОН АМИР ТЕМУР ТАВАЛЛУД ТОПГАН КУН!

Амир Темур — бизнинг фахримиз, ифтихоримиз, гуруримиз!

Ислом КАРИМОВ

Шавкат СУЛТОНОВ сурат-лавҳаси

«ТЕМУР ТУЗУКЛАРИ» ДАН

«Салтанатим ишларини муросаю мадора, муруват, сабр-тоқат билан юргиздим.»

«...адолат ва инсоф билан Тангрининг яратган бандаларини ўзимдан рози этдим. Хайр-эхсон ишларим билан одамларнинг кўнглидан жой олдим.»

«Шижоатли кишиларни дўст тутардим, chunkи Тангри таоло жасур кишиларни ардоқлайди. Уламо билан суҳбатда бўлдим ва пок ниятли, тоза қалбли кишиларга талпиндим, уларнинг ҳимматларидан улуш тилаб, муборак нафаслари билан дуо-фотиҳа беришларини илтимос қилдим.»

«Ҳар неки десам, унга ўзим амал қилдим. Ҳеч кимга ғазаб билан қаттиқ муомалада бўлмадим ва ҳеч бир ишда танглик қилмадим.»

«...раият аҳволидан огоҳ бўлдим, улуғларини оға қаторида, кичикларини фарзанд ўрнида кўрдим.»

«Яхшиларига яхшилик қилдим, ёмонларини эса ўз ёмонликларига топширдим.»

КЕЧА:

→ 7 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ягонасан, муқаддас Ватан!» республика кўрик-танловини ўтказиш тўғрисида» ги Қарори матбуотда эълон қилинди.

→ ЮНЕСКОнинг Париждаги штаб-квартирасида Тошкент шаҳрининг 2200 йиллик юбилейига бағишланган тадбирларнинг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди.

БУГУН:

→ Дунё тарихида ўзининг қудратли давлатига асос солган ва барпо эттирган бетақдор обидалари, саройлари, бунёдкорлик ишлари билан жаҳон аҳлини ҳамон хайратга солиб келаётган қудратли саркарда, буюк Соҳибқирон Амир Темур ҳазратлари таваллуд топган кун мамлакатимиз миқёсида байрамона руҳда нишонланади.

ЭРТАГА:

→ 11-12 апрель кунлари Ўзбекистон Республикаси Президенти соврини учун қадим Термиз шаҳрида миллий кураш бўйича Ал-Ҳаким ат-Термизий хотирасига бағишланган IX халқаро турнир ўтказилади.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАРИДА:

Тўйдан кейинги томоша	2
Энг оғир гуноҳлардан бири...	3

Эллик ёшли аёлнинг иқрори	6
Аввал ўзингизни, кейин эса бировни кечиринг!	11
Келин сепида... китоб	16

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-КИЗЛАР КҮМИТАСИДА РАЁСАТ ЙИГИЛИШИ БЎЛИБ ЎТДИ

«Кўпчилик тарихий шаҳарларимиз бўлиши Самарқанд, Бухоро, Шахрисабз, Хива, Термизга саёҳат уюштиришни маъқул кўради. Бу яхши, лекин айнан истиқлол йилларида гуллаб-яшнаб, дунёга кўз-кўз қилмоққа арзигулик бунёдкорлик ишлари амалга оширилган Андижон, Навоий, Қарши ёки Наманганларни ҳам энди зиёрат қилмоқ фурсати етди. Бу ҳудудларда ҳам муборак манзиллар кўп-ку!»

«Зулфия номидаги Давлат мукофотига номзодлар танлашда энг иқтидорли, изланувчан ҳамда чин маънода истиқлол фарзандларимиз, дея фахрлана оладиган қизларимизни танлайлик.»

«Ёшлар, айниқса, хотин-қизлар ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, уларни спортга жалб этиш, турли бешлашув ва мусобақалар уюштириш қониқарли даражадами? Бу ҳақда «Оила ва жамият» газетасида таҳлилий мақолалар эълон қилиниши керак.»

«Андижон ва Фаргона вилоятларида ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштириш, аҳоли ўртасида барчарифий тадбирларни ўтказишда миллий урф-одатларга риоя қилишда хотин-қизлар кўмиталари ва фаол маслаҳатчилар зиммасига катта масъулият юкнади.»

«Маълумки, бугунги кунда бутун дунё аҳлини одам савдоси билан боғлиқ муаммолар ўйлантирмоқда. Шунингдек, бу долзарб масалага бизнинг республикамиз микёсида ҳам жиддий эътибор қаратилиб, амалий чора-тадбирлар қўриляпти.»

Келтирилётган ушбу айрим тақлиф, эътироф ва муноҳазалар Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитасининг навбатдаги Раёсат йиғилиши кун тартибига киритилган масалалар юзасидан Республика хотин-қизлар кўмитаси раиси ўринбосарлари Г.Маруфова, Н.Туреева, М.Зуфаровалар тайёрлаган таҳлилий маърузалар ҳамда Раёсат аъзолари, Қорақалпоғистон республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоят хотин-қизлар кўмиталари раислари томонидан билдириб ўтилди. Раёсат кун тартибига қўйилган барча масалалар юзасидан ўтказилган муҳокама жараёнида иштирокчилар ўзлари гувоҳ бўлаётган ҳаётини мисолларга кўпроқ мурожаат этгани, қолаверса, ҳар бир масала ҳусусида ўз фаолиятларига танқидий рўҳда ёндашгани йиғилишнинг жонли мулоқот тарзида ўтишига ёрдам берди.

Раёсат йиғилишини Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитаси раиси Фарида АҚБАРОВА олиб борди.

Қўрилган барча масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Ўз мухбиримиз

Бу аёлнинг илтижо тўла нигоҳларини сира унутолмайман. Ҳузуримга йиғлаб кириб келди. «Опажон, — деди йиғламосираб, — бизни никоҳдан ўтказиб қўйинг. Фақат тезроқ!»

Мен унинг билиниб қолган қорнига қарадим-у:

— Нима, никоҳдан ўтмаганмисизлар? Ахир... — деб гап бошлаётгандим, нима демокчи бўлганимни англади шекилли, сўзимни бўлиб:

— Йўқ, лекин турмуш қурганман, тўйимиз ҳам бўлган. Фақат шаръий никоҳ ўқилган. Турмуш ўртоғимнинг паспорт йўқолган экан, янги паспорт олганимиздан сўнг ни-

✓ БАХТ ОСТОНАСИ

Тўғри, фақат расмий никоҳдан ўтмасдан оила қуриш турмуш бузилиши учун мезон бўлолмаслиги мумкин. Аммо бу аввало амалдаги қонунларга нисбатан хурматсизликни билдиради. Қолаверса, бугунги кунда соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, соғлом оилани шакллантириш энг долзарб масалалардан биридир.

Соғлом оилани шакллантириш, энг аввало, оила қураётган ёшларнинг ҳам соғлом бўлишини тақозо этади. Шу мақсадда тиббий кўриқдан

БИЛМАЙИН БОСМАНГ, ТИКАННИ...

коҳни расмийлаштирамиз, деди. Аммо орадан тўрт йил ўтди. Янги паспорт ҳам олди. 2-3 йил бўйимда бўлмади. Энди эса хомиладорман. Қайнонам эса бизни яшатамизки. Эрим ҳам онасига ҳеч нараса дея олмайди. Кунора мени кистовга олиб, «чикиб кет», дейишяпти. Сал эътироз билдирсам, «никоҳдан ҳам ўтмагансан. Суднинг ҳам, ФХДё бўлимининг ҳам аралашувига ҳожат йўқ. Аслида қонуний хотин эмассан, кетавер», дейишяпти. Мен эса хомиладорман, қаерга бораман? Онам ўгай, оналарим ўзлари билан овора. Илтмос, никоҳ хат ёзиб беринг».

Гоҳида шундай ҳолатларга дуч келсак, ўйлаб қоламиз. Ахир умид билан, не-не ёруғниятлар билан қўриляётган оилага шунчалик ҳам бепансад бўлиш мумкинми? Бундай ҳолларда расман никоҳ бўлмаган оилаларнинг фарзандларига оталикни белгилаш йўли билан оталари тан олишни истаман кезлар эса ёлғиз она сифатда гувоҳнома берамиз. Гўдак онанинг фамилиясини олади.

Сиртдан қараганда, бу шунчаки бизнинг қундалик фаолиятга ўхшаб кўринади. Лекин никоҳ — муқаддас тушунча. У янги оиланинг бошланғичи, икки ёшнинг Умр китобидаги бош сарлавҳа. Баъзан билиб-билмай қилинган эътиборсизликлар, айрим ҳолларда аёлларимизнинг кўпала муаммоларга дуч келишига сабаб бўлади.

ўтиш ёш оилалар учун мажбурий қилиб белгиланган. Шаръий никоҳдан ўтган ёшлар эса ўз-ўзидан маълумки, тиббий кўриқдан ҳам ўтишмайди. Бир-бирларининг саломатликлари тўғрисида етарли маълумотга ҳам эга бўлишмайди. Шуларни ҳисобга олиб, ФХДё бўлиминимиз туман хотин-қизлар кўмитаси, тиббиёт бирлашмаси, маҳалла маслаҳатчилари ва имом хатиблар билан ҳамкорликда фаолият олиб бормоқда. Тез-тез кишлоқларга бориб, хотин-қизлар билан суҳбатлар ўтказамиз. Бу суҳбатларда тўйларни камчиқим, исрофгарчиликсиз ўтказиш, расмий никоҳ ва тиббий кўриқнинг аҳамияти, қариндош-уруғлар никоҳининг салбий оқибатлари тўғрисида тушунчалар берамиз. Шаръий никоҳ тўғрисида муаммога дуч келган, билмайин «тиканни босиб», жабрини чеккан оилалар мисолида ота-оналарни бўлажак кўнгилсизлардан огоҳ этамиз.

...Сўзимни ҳузуримга йиғлаб кириб келган жувондан бошлаган эдим. Бу учрашувнинг якуни хайрилик ечим топди: Маҳалла маслаҳатчиси билан бирга аёлнинг қайнонаси ва турмуш ўртоғини чақириб, обдон гаплашдик. Қарс икки қўлдан чиқди, деганларидек, жувоннинг ҳам айлларини билиб, унга ҳам насихат қилдик. У қайнона ва турмуш ўртоғидан кечирим сўради. Шу тариха бир оила қайта тикланди.

Сарвиноз АБДУЛЛАЕВА,
Китоб туманидаги ФХДё бўлими мудир.

ШУ СОНГА ХАБАРЛАР

✓ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИДА

БОЛАЛАР ҲУҚУҚЛАРИ ДАВЛАТ ҲИМОЯСИДА

Республика Адлия вазирлигида «Болалар ҳуқуқлари давлат ҳимоясида» мавзусида давра суҳбати ташкил этилди.

Унда Қонунчилик палатаси депутатлари, ҳуқуқ-тартибот идоралари вакиллари ҳамда талаба-ёшлар иштирок этди. Тадбирда асосий эътибор юртимизда ўсиб келаётган ёш авлоднинг ҳуқуқий билимларини ошириш борасида олиб борилаётган саъй-ҳаракатларга қаратилди.

Айтиш жоизки, мамлакатимизда бола ҳуқуқларини таъминлаш қонун билан кафолатланган. Шу асосда юртимизда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, болалар манфаатларини таъминлаш, уларнинг интилишларини рағбатлантиришга қаратилган бир қатор дастурлар амалга оширилмоқда. Хусусан, «Бола ҳуқуқлари тўғрисида»ги Қонуннинг асосий мақсади ҳам айнан шу масала бўлиб, мутасадди вазирлик ва идоралар фаолияти мунтазам равишда тақомиллаштириб боришмоқда.

Анжунада сўзга чиққанлар республикамизда ёшлар сиёсатида амалга оширилаётган ишлар, қабул қилинган ҳуқуқий ҳужжатларнинг мазмун-моҳияти ҳусусида атрафлиқа тўхталди.

Бундан ташқари, тадбирда бола ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг қонуний асослари, бу борадаги илғор тажрибалар тўғрисида ҳам фикр-мулоҳазалар билдирилиб, келгусида амалга оширилиши лозим бўлган вазифалар белгилаб олинди.

«Туркистон-пресс»

Харакат хавфсизлиги ойлиги

ҲАЙДОВЧИ МАСЪУЛИЯТНИ СЕЗСИН

ИИББ ЙХХБ мажлислар залида «Тошшаҳартрансхизмат» уюшмаси вакиллари, Тошкент шаҳар транспорт департаменти, пойтахтимиздаги бир қанча автобус саройларининг мутасадди вакиллари иштирок этган ушбу тадбир бевосита мулоқот тарзида уюштирилди. ИИББ ЙХХБ бўлим бошлиғи, майор Зоир Сайдалиев йиғилишни очиб, автотранспорт ҳайдовчилари, айниқса, айрим йўловчи ташиш транспорти эгаларининг ўз хизмат вазифасига совуққонлик билан муносабатда бўлаётганини таассуф билан таъкидлаб, бу борада аниқланган айрим қондабузариқларини санаб ўтди. Хусусан, тадбирда намоиш этилган видеолаҳзада айрим автобус ҳайдовчиларининг ҳаракатланиш вақтида уяли телефондан фойдаланаётгани, автоуловни ҳайдовчилик гувоҳномамасисиз бошқаргани, техник кўриқдан ўтмай ишга чиқаётгани, ҳатто ичган улартада автобусларни бошқаргани намоиш этилиб, уларга нисбатан кескин чоралар қўрилгани ҳақида маълумот берилди.

Тадбирда сўзга чиққан «Тошшаҳартрансхизмат» уюшмаси ҳаракат хавфсизлиги бошқармаси бошлиғи О.Қўқоров ҳам йўл-патруль хизмати ходимлари томонидан қонунбузар ҳайдовчиларга нисбатан қонунда белгиланган турли чораларни қўриш билан бирга жамоаларда тушунтириш, тарғибот ишларини кучайтириш лозимлигини таъкидлади.

Мулоқотдан сўнг ОАВ ходимлари иштирокида брифинг ҳам ўтказилди.

Мухлиса МУҲИТДИНОВА,
«Оила ва жамият» мухбири.

ДИККАТ! ДИККАТ! ЯНГИ ИЖОДИЙ БЕЛЛАШУВ!

“НАВРЎЗДАН НАВРЎЗГАЧА”

Одамлару одамлар, боғда битган бодомлар! Эшитмадим демангллар, эшитганлар келингллар!

Йилбоши — Наврўзи олам таширф буюраётган лаҳзаларда Она табиат, бутун бориққ уйғонади, деймиз. Аслида-чи? Бундай файзиёб кўнларда энг аввало, одамзот уйғонади, унинг Кўнгли олтиг сирли дунёси кўз очади. Рўҳида, юрагида покланиш, тозариш бошланади.

Муҳтарам юртдошлар! Авлод-аждодаларимиз неча минг йиллардан бери ўзларининг энг гўзал ва эъзозли сайлаб-ридан бири сифатида қадрлаб, нишонлаб келган Наврўз бизнинг жавнатмонанд ўлкамизда айни истиқлол йилларидагина оммавий байрам сифатида ўзининг кўхна ва навқирон шакли-шамойили, миллий қиёфаси ҳамда шарқона мазмун-моҳиятига эга бўлди. Шу боис «Оила ва жамият» газетаси тахририяти ҳам ушбу айём арафасида ижодкорларни «НАВРЎЗДАН НАВРЎЗГАЧА» деб номланган

ИЖОДИЙ БЕЛЛАШУВ майдонига чорлайди!

Ушбу майдонга қалами(қамчиси эмас!) чарчланганлар ўзларининг «ҚАНОТЛИ ИЛҲОМ ОТ»лари билан тушиб, мардона курашадилар. «ПУБЛИЦИСТИКА», «ШЕЪРИЯТ», «НАСР», «ХАЖВИА» ва никоҳят, «СУРАТ» (фото ва карикатура) деб номланган майдонларимиз сизга мунтазир.

Беллашув шартлари қуйидагича: компьютерда А-4 формат, бир ярим интервал оралиғи, кегл14, «TimesUZ» гарнитураси, ҳажми 5 бетгача (публицистика ва насрий асарлар учун) бўлган материаллар қабул қилинади. Қўшимча тарзда ўзингиз ҳақингизда қисқача маълумот, бир дона10X15 ҳажми фотосурат илова қилинг. Материалларни газетамизнинг электрон манзили ҳамда почта орқали юборишингиз мумкин. Сезиб турибмиз, табиийки, совринларга ҳам қизиқаясиз.

Шунингдек, «Оила ва жамият» саҳифаларида эълон қилинган энг яхши публицистик, насрий ва шеърли, фото ҳамда карикатура асарлари тахририят ҳисобидан 2010 йилда китоб ҳолида чоп этилади. Барча жанрлардаги материалларни қабул қилиш мuddати 2009 йилнинг Наврўздан 2010 йилнинг Наврўзгача.

Ғолибларга:

ТЕЛЕВИЗОР
DVD ПЛЕЙЕРЛАР
ҚЎЛ ТЕЛЕФОНЛАРИ
ФОТОАППАРАТЛАР
РАҒБАТЛАНТИРУВЧИ
МУКОФОТЛАР БЕРИЛАДИ.

Маълумотлар учун телефонлар: 233-28-20, 233-04-35.

Карши шахридаги Ерқўрғон бозори вилоятимиздаги энг гавжум масканлардан бири. Бозорга кирсангиз сотувчиларнинг хушмуомаласидан кўнглингиз кўтарилади.

— Келинг, мана бу мевалардан олинг, келиштириб берман. Кўтара нархда сотаялман, тарозим тўғри, — дея ўрта ёшлардаги аёл махсулотлари томон чорлайди.

Олма, мандарин, анор сотилаётган растага яқинлашиб, нархларини сўрайман. Ҳақиқатан ҳам ўзи айтганидек, «кўтара»сига сотаётганларнинг нархини менга тақлиф қилапти. Меҳмон келишини инobatга олиб, тўрт кило анор, тўрт килограмм олма ва уч кило мандарин олиб олдим. Уйга келгач, укам кўлимдагиларни олиб, «олганларингиз камроқ чиқади»-ёв, ака, кўлим сезаяпти,

кўлбола тарозиларни ишлатиб, гуноҳга ботаётганларни тартибга қақриш йўлларини излаш керак. Кейин эшитсам, тарозидан уриш йўли билан мўмай даромад топишга уринаётганлар орамизда кўп экан. Бир танишим айтиб берди, қишлоқ жойларида аксарият аҳоли қишлоқ гами, дея галла мавсумида бугдой жамғариб қўйишга одаланган.

Бугдой билан олди-сотдини «касб» қилиб олган сохта «тадбиркор»дан жабр кўрган бир танишим бозорга берибди. Қўли-қўлига тегмай пақир билан ўлчаб бугдой сотаётган кишидан 1 тоннасини уйига олиб келиб, тарозидан ўтказса, 100 килограммча кам чиқибди. Бозорга қайтиб бо-

НИГОХ учратиш мумкин. Биргина мисол, ўсимлик ёғи килограммда яъни, тарозидан ўлчаниши керак. Аммо бу махсулот билан савдо қиладиганлар литрга одаланиб қолган. Бу усул гирромликка ўрганган сотувчининг махсулот ўлчаши учун жуда қулай. Яъни у бу ишни банкада ёки баклашқада тезда амалга оширади. Агар ўн килограмм ўсимлик ёғи олмоқчи бўлсангиз, бир литрлик банка билан ўнга ўлчаб беришади. Сотувчи банка «қўлидан тушиб кетмаслиги» учун икки та ёки учта бармогини ҳам банкка тикиб олади. Натихада, ўн килограмм деб олган махсулотингиз саккиз ярим килограмм чиқиб турибди. 1,5 килограмм ёғ эса ҳавога учгандек, ўз-ўзидан йўқолади.

Тарозидан уриш, харидор қақига хиёнат

“ЭНГ ЯХШИ МАКТАБ”ДА НИМА ГАП?

Бекобод шахридаги 16-сонли умумтаълим мактаби ҳақида гап кетса, нафақат Тошкент вилоятида, балки республика микёсида ҳам “Энг яхши мактаб” сифатида бежизга эътироф этилмаганига гувоҳ бўлаемиз. Айниқса, уйғониб фасли бўлмиш баҳор ушбу илм маскани учун қувончли бошланди. Мактаб директори, шахар хотин-қизлар кўмитаси ҳузурли раиси Ортиқжон МАЪРУ-ПОВАнинг таъкидлашича,

си Ёқутой Миркомилова, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган балетмейстер Козим Носиров, “Шухрат” медали соҳибаси Муборак Дўстматова ҳамда “Халқ маорифи аълочиси” фахрий унвонларига сазовор бўлган ўн икки нафар мураббий ва бошқа ўнлаб ўз соҳасининг фидойилари бўлган ўқитувчилар билан мактаб жамоаси ҳар қанча фахрланса арзийди. Чунки, уларнинг мунаваар илм чироғидан баҳраманд бўлган неча юзлаб шогирд-

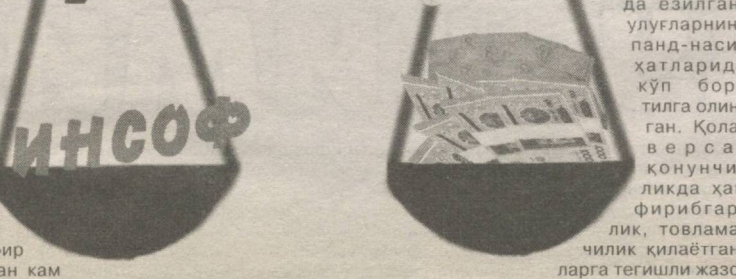

икки мингга яқин ўқувчилар ўқийдиган бу даргоҳда таълим-тарбия ишлари, шунингдек, ота-оналар ва ҳомий ташкилотлар билан олиб борилаётган ҳамкорлик ўз самарасини бераётир. Замонавий жиҳозланган ўқув хоналарида таҳсил кўраётган болаларни кузатамиз. Бир лаҳзада дунёнинг нариги бурчаги билан боғланиш имкониятига эга бўлган ўқувчи соф инглиз тилида бийрон сўзлайди. Мактабда турли фанлар бўйича ташкил этилган маънавий-маърифий ва электрон алоқаларга мослаштирилган ўнлаб тўгараклар фаолият кўрсатмоқда. Ўзбекистон халқ ўқитувчиси Нурназар Фойибназаров, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббий-

лари бугунги кунда турли соҳаларда ишлаб, устозлари ишончларини шараф билан оқлашаётганини тўлқинланиб сўзлаганларидея суюнасан киши, ва қолаверса, кўнгли тубидан бир ўй ўтади: Қанийди, ҳамма мураббийлар Бекободдаги 16-сонли мактаб муаллимларига ўхшаб, ўз шогирдлари эришаётган улкан ютуқларни кўриб, эшитиб “қўлимда ўқиб юрган пайтидаёқ бўладиган бола эди-да”, дея мактабни юрганларидея олам гулстан бөлур эди. Ниятимиз: бизларга ҲАЁТ аталмиш илм сабоқларини берган барча устозларимизнинг юзини ерга қаратмайлик!
Турдикул НОРМАТОВ,
«Оила ва жамият» мухбири.

ТАРОЗИНИ НОРОЗИ ҚИЛМАНГ!

тортиб кўрайми?» деб қолди. Буни қарангки, унинг шубҳа-гумонлари тўғри чиқса, денг. Олма ва анор ярим-ярим килодан, мандарин эса, ишонасизми, нақ бир килограммдан кам

чиқса бўладими? Қайтариб олиб боришинг эса иложи йўқ, чунки меҳмонларнинг бир-иккитаси келиб қолди. Аламинни ичимга ютиб, ҳалиги «тили ширин» олибсотарга Худодан инсоф сўрадим. Уйлаб қолдим, менга ўхшаш яна қанча содда харидорларни қақига хиёнат қилиб, чув тушираётган муттахамларнинг тарозиси тўғри-нотўғрилигини наҳотки назорат қилиш мумкин эмас? Ахир, ҳозир бозорларимизда электрон тарозиларни ишлатиш йўлга қўйилган-ку! На тоши, на посангиси тўғри бўлган ясама,

риб, ҳалиги товламачига тарозидан урганни, бугдой кам эканлигини айтса, «акажон, узр, адашибман, ҳеч кимга айтиб юрманг, мана, икки қопни олиб кетаверинг», дея ҳеч нарса кўрмагандай жавоб берибди. У ҳам бўш келмай, «қани, юр-чи, бозор маъмуриятига, бу қилган хатти-ҳаракатинг ҳақида хозирок сўроқ берасан. Сен, бир менимас, яна нечтанинг уйини куйдиргансан», деб ҳалигини ушлаб, маъмурларга топширибди...

Бундай юлғичларни бошқа махсулотлар билан савдо қиладиган сотувчилар орасида ҳам

қилишинг энг оғир гуноҳ эканлиги ҳақида муборак китобларда ёзилган, улуғларнинг панд-насихатларида кўп бора тилга олинган. Қолаверса, қонунчиликда ҳам фирибгарлик, товламачилик қиладиганларга тегишли жазолар белгилаб қўйилган. Сезиб турибмиз, «э, ўрганган кўнгли, ўртанса қўймас», деганларидек, уларга Оллоҳ инсоф бермаса қийин, бу гуноҳини тақоррайверади», дейишингиз ҳам мумкин. Лекин бундай номақбул, ноқонуний амалларга қўл ураётганларга бир кун инсоф кириб қолар, деб кутиб ўтирсак, кеч бўлади. Ҳар биримиз бозорданим, дўконданим, нарсга харид қиладиганимизда ўз ҳақимизни талаб қилиб, алданиб қолмасликка ўрганайлик!

Зиёдулла ХАЛИЛОВ

БИЗ ТУМОНЛАРДА...

ФИЖДУВОНДА ШУНДАЙ МАРКАЗ БОР

Яқинда тумандаги Зарангари қишлоқ фуқаролар йиғини маслаҳатчиси Суфия Салимова шу ҳудудда очилган «Оилани ижтимоий ҳимоя қилиш маркази»га раҳбар этиб тайинлангач, ишлари янада кўпайди. Бу ердаги аёлларнинг аксарият қисми тикувчилик, чопондўзлик, зардўзлик билан шугулланади.

— Марказ очилмасдан сал олдинроқ тикув цехи очилган учун қулай бино топишда кўмак сўраб, туман ҳокимлигига мурожаат қилгандик. Туман хотин-қизлар кўмитаси раиси Гулчехра Болтаеванинг кўмаги билан собиқ «Ўзбекистон» ширкат хўжалигининг идора биносидан бизга 2 та хона ажратилди, — дейди Гулшода Аслонова. — Ўзимиз ҳашар қилиб, хоналарни чиройли қилиб таъмирладиқ, 10 та тикув машинасини ўрнатгач, иш бошладик. Мана, ҳозир кам таъминланган оилалардан 20 нафар қиз-жувонларга бепул хунар ўргатаймиз. Биз тикаётган замонавий элита пардалар, аппликацияли сўзаналар-у қуроқли кўрпа-ёстиқларга талаб кўндан-кўнга ошиб борапти.

Бу ерда ёш қизларни оилавий ҳаётга тайёрлаш мақсадида пазандачилик йўналишидаги ўқув курси ҳам ташкил қилинган. Шунингдек, «Аёллар сартарошонаси» фаолият кўрсатапти.

Моҳигул НАЗАРОВА,
«Оила ва жамият» мухбири.

ШАҲРИСАБЗДА МЕҲНАТ ЯРМАРКАСИ

Шаҳрисабз туман Бандликка кўмаклашувчи маркази томонидан ўтказилган навбатдаги меҳнат ярмаркасида тумандаги 23 ташкилот ва корхоналар 284 та бўш иш ўринлари билан иштирок этдилар. Қишлоқ хўжалик касб-хунар коллежида ташкил этилган ярмаркада асосий эътибор жорий йилда коллежлар битирувчиларини ишга жойлаштириш масалаларига қаратилди.

— Туман ҳокимлиги ва прокуратураси ҳамкорлигида ташкил этилган бу галги меҳнат бозорида, асосан, ёшлар қатнашиб, касб маҳоратларини ошириш учун ўзларига қулай бўлган ишлар билан танишдилар, — дейди мазкур марказ директори Абдуқаҳҳор Темиров, — Хусусан, талабалар билан ўтказилган «Битирувчиларнинг келгусидаги меҳнат бозоридаги ўрни» мавзусидаги давра суҳбати келгусида ёшларни меҳнат бозорида ўз ўринларини топишда муҳим омил бўлди.

Жорий йилнинг дастлабки ойда иккинчи бор ўтказилган меҳнат ярмаркасида 114 нафар кишига ишга кириш учун йўлланмалар берилиб, 10 нафар фуқаро устоз-шогирд анъаналарига мувофиқ қайта касбга ўқитиш учун юборилган бўлса, 27 одам вақтинчалик жамоат ишларига жалб этилди.

Шавкат СУЛТОНОВ,
«Оила ва жамият» мухбири.

Инсон бу дунёда чексиз орзулар билан яшайди. Ҳаётини яхши, мазмунли қилишга ва албатта бахтли бўлишга интилади. Бунинг учун унинг ўзи ҳаракат қилиши ва бахтга муносиб бўлмоғи керак.

Аёлда жозиба, мулойимлик, меҳрибонлик, ширинсўзлик... Э-ҳе, қанча фазилатлар мужассам. Унинг биргина ширин сўзи ҳар қандай кўрс эркакни ҳам мулойим, кўрқоқни шижоатли, нотавонни уддабуронга айлантириши мумкин. Сўзимни муболага дегувчилар Тўмарис, Нодира, Увайсийларни... ва уларнинг тарихдаги ўрнини эсласинлар.

Аллоҳ таоло аёлнинг ҳижоб тутишини улар учун ифбат рамзи деб белгиллади. Эътибор беринг, рамзи деб, ифбатнинг ўзи деб эмас. Демак, ҳижобдан мақсад — ифбат. Ҳижоб — восита, рамз ҳолос.

Бизнинг момоларимиз эса ислом тарғиб этилаётган даврлардаёқ тоза, ифбатли, юксак маданият ва маънавият соҳибалари эдилар. Бас, шундай экан, аёллар поклиги фақат суратда эмас, балки, сийратда ҳам бўлмоғи шартдир.

эди. Аёлларимиз духоба, адас, хонатлас, шойи каби ноёб газламалардан тикилган либосларни аврат чегараларидан чиқмай кийишган. Ҳозир негадир чет эл урфи бўйича бичиб-тикилган кийимлар кўпайиб кетди. Аёллар табиий ва миллий газламалардан кўйлақлар ва замонавий чет эл либосларини ҳам кийишлари мумкин, фақат улар аврат жойларини беркитса, юпка бўлиб баданини билин-тирмаса, жуда тор бўлмаса, ранги кишиларни ўзига жалб қилмаса, бунинг ҳеч бир зарари ёки атрофдагиларни беҳузур қиладиган жойи йўқ-ку!

Ўз манфаати йўлида ислом динини, ҳижобни никоб қилиб, ғуноҳ ишларга кўл урганлар барча замонларда ҳам лаънатлаб келинган. Энг даҳшатлиси, бугунги кунда «одам савдоси» деган балого гирифторм бўлганлар орасида ҳижобга ўраниб, охири оқибат алданиб, нафс йўлида қурбон бўлаётганлар ҳам учрамоқда. Бундайлар соф, оқила, муслима аёллар номига доғ туширяптилар.

ҲАРБИЙ ШАРҚДА ҲАВАСИ

Кийимнинг биринчи вазифаси танани ёпиш бўлса, иккинчиси, қарама-қарши

қандай таъбир кўрсатаётгани борасида ҳамюртларимизнинг фикрларини билишга қизиқдик.

Матлуба опа (45 ёш, ўқитувчи): — Кўча-кўйда «очик-сочик» юрган ўзбек қизларини кўриб, жуда истиҳола қиламан.

Иброҳим (22 ёш, талаба): — Университетимиздаги айрим «модний» қизларнинг кийимини атайин киймасин деб, курсдош болалар билан масҳара қиламиз. Баъзи қизлар уялиб тор, калта кийимларини бошқа кийишмайди, айримлари эса эртасига ундан «очиқ» келади.

Маҳмуд (33 ёш, ҳуқуқшунос): — Хизмат юзасидан кўп мамлакатларга бораман. У ерда ҳам меъёр деган нарсалар бор. Бизнинг ўзбек қизларимиз шуни инобатга олиб, ҳурматларини билишса, яхши бўларди.

Соҳиба опа (35 ёш, бухгалтер): — Қизимга ўзимизнинг миллий кийимларимиздан олиб бергим келади, аммо бозорларда бундай кийимлар фақат келинчаларга мўлжаллаб тикилган-да. Хўш, бу масалада шифокорнинг фикри қандай?

Маликахон Исмоилова — Андижон

МАВЗУГА ҚАЙТИВ

сўрашганда, мен оилани танлаган бўлардим... Боланинг туғилиши, унинг биринчи қадами, кулгусини бирор нарсага олишиб бўладими? Балки менинг бу дунёқарашим Тошкентда вояга етганлигим ва у ердаги аёлларнинг туриш-турмуши таъсирдан бўлса керак. У ерда одамлар бир-бирларига «сиз»лаб мурожаат қилишади. Ўзаро ҳурмат ва бетаночарлик қилмасликлари ва бошқалар менга ёқди. Мен Тошкентда туғилганимдан фахрланаман».

Алина Кабаева ҳозир Москвада яшайди. Сўхбатда у ўзбекона урф-одатларини ҳурмат қилибгина қолмай, уларга амал қилишини ҳам таъкидлади. Нега биз ўзбек бўла туриб, дунёнинг энг машҳур аёллари тан бераётган ўзбекона кадрларимизни эъзозламаймиз?

ЭЪТИРОФ

Ёхуд изохга ҳожат йўқ

2008 йил октябрь ойида «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси ва Тошкент Модалар уйи томони-

КЎРКАМ ЛИБОС — КЎРКИМИЗ

ЖАДИНИНГ ЖОДУСИ

Ўтган йили «Сиз ҳижобга нима учун кирдингиз?» деган савол бўйича кичик тадқиқот ўтказдим. 46 аёлнинг 23 нафари «одамлар мени покдомон экан, деб уйлашлари учун», «эрга тегиш учун» (ёш қизлар), 14 нафари «қудаларим олдида ҳурматли кўриниш учун», 5 нафари «ҳозир ҳижоб мода бўлгани» ва «Клон» сериалидаги «Жади»га ўхшаш учун», 4 нафари эса «билмасам», деган жавобларни айтишди.

Уларнинг аксарияти ҳижоб ўраш қоида ва шартларини билмасликлари, «мода»га амал қилиб, ўранганликлари маълум бўлди.

Эсланг, бир мuddат Бразилиянинг «Клон» сериали аёлларимизни ойнаи жаҳонга махлиё қилди. Тан олиш керакки, кўпчилик аёллар кўр-кўрона бош қаҳрамон Жадига тақдир қила бошладилар. Унинг ҳижоб кийиб қилган ишлари, эркакларни қай йўл билан йўлдан ургани, муомаласи мусулмончиликка, айниқса, ўзбекчиликка зид келади. Ҳатто араб давлатларида ҳам бу кино ҳақида салбий муносабатлар билдирилди.

ҲИЖОБ — НИҚОБ ЭМАС

Маълумки, ислом тарқалган пайтлари одамлар дағал либослар кийишган. Бизнинг диёримизда эса ўша замонлардаёқ тўқувчилик саноати ривожланган

жуфтдан ажралиб туришди. Фарбда эса кийимга танани ёпиш эмас, намойиш этиш воситаси сифатида қаралмоқда. Бундай ачинарли ҳолни франциялик олим Жан Мартин шундай изоҳлайди: «Агар Европада шунақа ҳолат давом этверса, яқин йиллар ичида Фарб жуда катта маънавий бўҳронга учрайди. Европанинг эркак ва аёллари бир-бирдан тўйиб бўлди.

Эркакларнинг ҳам руҳан, ҳам жисман сустлашуви айнан шу аёллар ҳаракатлари орқали сусайиб бормоқда. Бунга Европада аҳоли ўсишининг камайиб бораётгани мисол бўлади. Энг совуқми-

жоз германиялик оилаларнинг 3/4 қисми фарзандсиз ўтмоқда. Бу ҳолатни бошқа давлатларда ҳам кузатиш мумкин. Энди эркак аёлдан, аёл эркакдан тўйгандан сўнг ўз жинсига нисбатан қизиқиш ортмоқдаки, бундан «бесоклатоз» ва «лезбия» жамиятлари тобора кўпайиб, ўз ташкилотларини расман тан олиниши етмагандай, ҳатто қонуний ҳимояга ҳам эга бўлмоқдалар. Албатта, инсон ҳуқуқлари ҳамма нарсасдан устун. Лекин маънавий қадриятларимиз топталишида бу борадаги ҳуқуқларнинг айрим бандлари четта сурилса, яхши бўларди.

Ҳозирги кунда европалик эркакларнинг камида 30 фоизи жинсий ожиздир. Бунга сабаб қилиб, энг аввало беҳаё кийинган аёлларни кўрсатган бўлур эдим. Мен христианман. Лекин бу борада Шарқ халқлари аъёналарини ҳурмат қиламан. Чунки уларда кийиниш, айниқса, аёлларнинг кийинишлари яхши тартибга туширилган. Шунинг учун ҳам Шарқ жамиятларида аҳоли кўпайиши кучли, саломатлик даражаси ҳам меъёрда»¹.

КИЙИМИНГИЗДАН УЯЛМАН!

Кийиниш масаласи ҳақида гап кетар экан, унинг халқимиз маънавий ҳаётига

шаҳар, 2-туғруқхона бош шифокори: — Аёлларимизнинг кийган кийимлари, энг аввало, соғлиққа зарар етказмайди-кан бўлиши керак. Айниқса, кизларимиз — бўлгуси оналар эканлигини унутмасликлари лозим. Ҳозир урфга кириб кетган тор шим, кофта, юбкалар қизларнинг жисмоний томондан эркин ўсишига ҳаллакият бериб, кўп ҳолларда улар турмушга чиққан, туғруқнинг жарроҳлик йўли билан ўтишига олиб келмоқда.

МУАММОНИНГ ЕЧИМИ БОРМИ?

Ёхуд 51-автobусдаги сўхбатдан...

Ўшбу мавзу ҳақида ўйлаиб борар эканман, 51-автobусдаги 40-45 ёшлардаги икки аёлнинг сўхбати беихтиёр эътиборимни тортиди.

— Вой, Салтанатхон, либосингиз шунақанги ўзингизга ярашибдики, уни газлама ҳолида кўрган киши бунчалик чиройли кийим чиқшини ҳаёлига ҳам келтирмаса керак?!

— Нимасини айтасиз, мен ўзимизнинг миллий матоларни яхши қураман. Ҳам қулай, ҳам ҳаво ўтказади.

— Тўғри, аммо қани энди ҳамма аёлларимиз ҳам шуни билишса?

— Олдиндан оққан сувнинг қадри йўқ, деганлари шу-да. Ўзимизнинг миллий либосларимизни, урф-одатларимизни менсимай, қаёқдаги қол-қора либосларга ўраниб, ёки «очиқ-сочилиб», кўпчиликнинг эътиборини тортиб, нафратини кўзгатаётганлари яхшимми?

— Ҳамма гап оилада, ўзимизда қолган. Мана, сиз қизингиз ё ўғлингиз эрталаб кўчага қай аҳволда чиқаётгани, кимлар билан мулоқотда бўлаётгани билан танишиб борасиз, назорат қиласиз, кези келганда дакки бериб турасиз, шундайми?

— Тўғри айтасиз. Нукул ёшларни айбаш нотўғри. Чунки ўша «ёмон кийимлар»га пулни ким беради? Биз берамиз. Агар биз уларни тўғри тарбияласак, ибрат бўлсак, ўша ўзбекона дўппини, рўмолни ҳам, либосни ҳам қияди, урф-одатларимизга хос андишали, шарм-ҳаёли, мард, оқибатли ҳам бўлади.

Уларнинг чин дилдан қуноиб айтган гап-сўзларига изох бериш ортиқча.

АЛИНА ЎЗБЕКЧА ЯШАЙДИ

Гимнастика бўйича жаҳон чемпиони Алина Кабаева ОПТ телеканали орқали берилган «Пока все дома» кўрсатувиди: «Менинг бу даражага етишим осон кечмади. Агар мендан иш ёки оилани танлашни

дан ташкил этилган Style.uz Мода ва Дизайн ҳафталиги бўлиб ўтди.

Ўшбу ҳафталикда иштирок этиш учун жаҳоннинг кўп мамлакатлари, жумладан, Австрия, Германия, Исроил, Хиндистон, Италия, Хитой, Латвия, Россия, Франция, Швейцария ва Япониядан машҳур дизайнерлар, таниқли заргарлик ва фэшнбрендлар эгалари, мода соҳасида иш юритувчи йирик халқаро ташкилотлар ва телекомпаниялар вакиллари, шоу-бизнес юлдузлари, мода журналлари муҳаррирлари ва жамоат арбоблари ташриф буюришди.

Аҳамиятли томони шундаки, хорижий меҳмонлар ўзбек миллий матолари ва либосларимизни ҳам ҳайрат, ҳам қизиқиш билан қўтиб олдилар. Яхшиси, уларнинг сўзларига қулоқ тутаилки:

Роберто Бре, Италиянинг «Mantero Seta» матолар ва безаклар компанияси вакили:

— Дунёнинг ҳеч бир мамлакатидида бундай чиройли ва ўзига хос матоларни учратмайсиз. Сифати, тайёрлаш жараёни, модельер ва дизайнернинг ушбу матолардан росмана мўъжизалар яратиши ҳар қандай кишини ҳайратга солади.

Михаил Фүш, австриялик rassom:

— Шарқ мавзуси жаҳоннинг аксарият ижодкорлари учун ҳамisha илҳом манбаи бўлиб келган. Шу маънода ўзбек аёлларининг миллий либослари қадимий ва бой, бетакрор тарихни ўзида мужассам этган. Улар ёрқин, серхашам бўлиши билан бирга бадийий-эстетик жиҳатдан ҳам гоёат мукамалдир. Ёш истеъдод соҳиб бўлган юксак ижодий салоҳият ҳам, бой тарихий аъёналар ҳам етарли эканга амин бўлдим...

Ўйлайманки, бу ўринда энди изох шарт эмас. Ва энг нодир қадриятларимиздан бири бўлган миллий либосларимиз хусусидаги айрим кузатув ва мулоҳазаларимни машҳур алломасифат устоз Гайбуллоҳ Ас-Саломнинг қуйидаги ҳикматли сўзлари билан яқунламоқчи истардим: «Ўз миллатини, унинг шаън-шавкати, салоҳияти ва қадриятларини оёқ ости қилган, унинг дардига малҳам бўла олмайдиган киши қандай мавжудот бўлса борди, аммо инсон эмас. Сиз ўзбексиз ва аввало шу билан бахтлисиз»...

Шаҳноза АКРАМОВА, тадқиқотчи.

Яқин дўстимнинг бир оёғи калта, тугма шундай. Баъзан унинг олдига нокулай ахволга тушиб қоламан. Чунки у ҳар доим синик овози билан дардмандлигини, мен каби бемалол юрломаслиги, қадамни азоб билан бошишни таъкидлаб туради. Ногиронлик арачасида мени кулиб кутиб олган Тойир акани кўрган одам эса... бутунлай ўзгача ҳолга тушади, руҳи жонланиб, унга ўхшаб одамшаванда бўлгиси келади.

— 2002 йилнинг 22 сентяб-рида Самарқандга бориб келаётганимизда автохалокатга учрадик. — дея ҳикоя қилади у. — Умида қизчам бир ёшда эди. Жароҳат туфайли оёғим фалаж бўлиб, уч марта операция қилишди. Духтирлар энг яхши мутахассислар Исроил ва Германияда, улар операция қилиб тузатиши мумкин, дейишди. Лекин...

Ачиниш ва изтироб ўрнига сир

ўзини еб қўяди...

— Мени тушкунликдан сақлаб қолган нарса ШУКРОНА ва САБР, деб ўйлайман. Шифохонада кутилмаганда ногирон бўлиб қолган кишининг оиласи бир ҳафта ўтга, ташлаб кетганини кўрдим. Мен ҳам рафиқамга бошинг очик, дегандек гап қилдим, аммо у “мен сизни оёққа тургазаман” деди. Энг катта бахтим шу бўлса керак, аёлим

таъсир қилувчи омиллар ҳақида айтиб берсангиз.

МАТОНАТ

— Уйимиздан меҳмон қадами аримайди. Мени доим ижодий муҳит ўраб туради. Дўстларим ҳар кунни йўқлашади. Самарали ижод қилаётган тенгдошларимдан бири Василий Хапов айниқса, катта руҳий мадад берди. Ётган жойимда бадий адабиётлар, руҳиятшунослик, табобатга оид китобларни олиб келди. Шуларнинг таъсирида тўшқанда михланиб ётиб ҳам ўз муаллифлик кўшигимни ёздим. Михаил Наимийнинг “Мирроднинг китоби”ни ўқиб, ундан қандай бўлишдан қатъи назар, ҳаёт тўхфа этган ҳар нарсадан илҳом

Куръони Карим оятлари мени ҳар қандай нохушлик ва ёмон кайфиятдан қутқаради.

— Режаларингиз?

— Илк кўрғазмамга тайёргарлик кўраётганимда автохалокатга учрадим ва мана энди ўша режамни амалга оширмоқчиман. Асарларимни элдошларимга намойиш этишни истайман.

— Узр, нокулай бўлса-да, сўрамоқчиман, ўша, етти йил аввалги фалокат сизга қай даражада таъсир кўрсатди?

— Жиддий синовни бошидан кечирган одам унча-мунча нарсага хафа бўлмайди, ҳаммага фақат яхшилиқни раво кўрадиган бўларкан. Аввал ўзингизни ҳар

ҚИСМАТ СИНОВЛАРИНИ ЕНГГАН ОДАМ

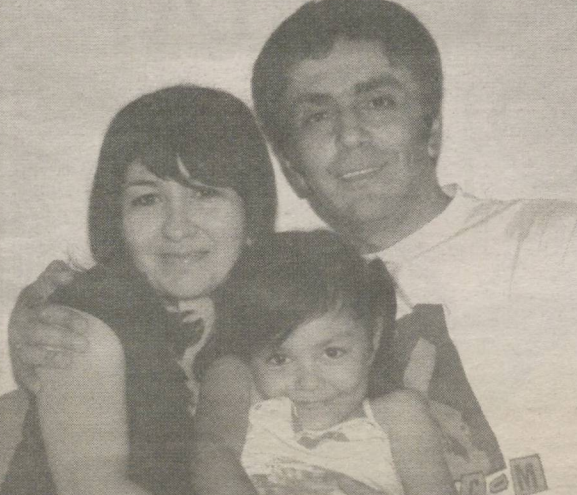
бой бермай бамайлихотир сўзлаётган суҳбатдошимга соғ одамга қарагандек қарайсан, киши.

— Бир ярим йил ётдим. Турмуш ўртоғим, оила аъзоларим атрофимда парвона бўлишди. Дастлаб озроқ қийналдим. Тўсатдан тўшқакка михланиб қолсангиз, бундай ҳолга тайёр бўлмайсиз-да. Менимча, ҳар қандай дардни, синовни Худога шак келтирмасдан қабул қилиш керак. Мен даволанган бўлишда турли аъзолари, ҳатто бутун танаси фалаж бўлган болалар ҳам бор эди. Шуларга қараб ҳам ўзимга тасалли бердим. Бундан ташқари қизчам мени бўйнимдан кучиб “дада” деб тили қикди. Агар тириж қолганимда ёки жароҳат бундан-да жиддийроқ бўлганида унинг сўзларини эшитолмай қолармидим... Буларнинг бари менга руҳий мадад берди.

Суҳбатимиз чўзилгани сайин Тойир акада унча-мунча соғ одамда учрамайдиган новб сифатлари борлигига амин бўламан. Ҳамма нарсани яхшилиқка йўйиш ва қийинчиликдан имконият топиш, нолимаслик — кучли ва мард инсонларгагина хос.

— Халокатга учраганимдан кейин ранг-таъсир йўналишидан ижод қилишни бошладим ва 2007 йил Бадий Академия қошидаги Бадий ижодкорлар уюшмасига қабул қилиндим. Ўзим графика соҳасини битирганимга қарамай олти йиллик меҳнатимга катта баҳо бериб, шундай қарор қабул қилишгандан миннатдорман. Ижодкор учун вақт жуда зарур. Менда эса у бизсёр. Ётиб қолган бўлсам ҳам, дўстларим қистови билан ижод қилишда давом этдим. Муסיқа соҳасида ўзимни синиб кўра бошладим. Тўғри, аввал ҳам Самандар билан икки йил, чимкентлик Одилжон Каримов билан беш йил ишлагандим, тажрибам бор эди. Ҳозир Одил ака билан ҳамкорликда ижод қилаяпмиз.

— Ўзингиз таъкидлаганингиздек, бундай синовни қабул қилиш, тўсатдан имкониятнинг чекланганини ҳис қилиб яшаш осонмас, ахир. Сизнинг ҳолатингизга тушганларни кўрганмиз, уларнинг аксарияти изтиробдан

Тойир ўринов 1974 йил Самарқанд вилоятида туғилган. Камолитдин Беҳзод номидagi миллий рассомчилик ва дизайн институтининг амалий графика бўлимида таҳсил олган. Ундан ортиқ кўрғазма ва халқаро танловларда иштирок этиб, совриндор бўлган. Ижодий ишлари, изланишлари аини қизгин паллага кирганида автохалокатга учраб, қисматнинг қаттиқ зарбасига дуч келди. Лекин ўзини ўйқотмади, биласк, тақдирнинг аччиқ синовларидан сўнг ўзини топиб бормоқда.

билан меҳр-оқибат ва ўзаро хурматни жойига қўйганимиз учун бир-биримизга содиқдирмиз. Муסיқада бегона, ортиқча товуш “фалыш” деб аталади. Агар қиёслаб айтсам, бизнинг севгимизда “фалыш” мутлақо бўлган эмас.

Суҳбатимизга унинг турмуш ўртоғи Ферузахон ҳам қўшилиди.

— Бизнинг оилада “ногирон” деган сўз ҳеч қачон ишлатилмайди!

— Яна бир нарсага аймон келтирдим, — қўшимча қилади Тойир ака — Оллоҳ ҳеч бир бандасини ташлаб қўймас экан. Менда, ишонасизми, энг аввал “энди оиламни қандай боқаман?” деган ҳадик-хавотир пайдо бўлди. Аммо шукурки, бошқалардан камим йўқ, бировага оғирим тушмайди. Ниятингиз бутун бўлса, Яратган ҳам сизни кам қилмаслигига ишондим. — Ижодингизга ижобий

ва завқ олиш кераклигини ўргандим. Бу китобни ўқиган одамда тушкунлик қолмайди. Албатта, ҳаётга, яшашга нисбатан фикри, қарши ўзгаради. Ўша дўстим менга буюклар келтирди ва ижод қилишга ундади. Жаброн Халилнинг “Осмон ва ер ораллиғида” деган китобидаги бир фикр менга катта қувват бўлди: “Дўстим, сенга кун напси қилиб, мен тундларимдан хурсанд бўлма. Аксинча, сенга ачинаман. Мен аввал кунни кўрганман. Аммо сен тунги юлдузларнинг ўзаро суҳбат қуриб овоз чиқараётганини эшитмагансан”. Бу сўзлар зулматдан нур ахтариб яшай билиш кераклигини билдирмайдими?

— Тушкунликка тушганингизда нима қиласиз?

томонга уриб юрган бўлсангиз, энди муҳим ва ноҳушим нарсаларнинг фарқига борасиз.

— Соғлигингиз ҳақида кўпроқ қайғурадиган бўлдингизми?

— Мукамал биламан, дея олмайман, аммо хасталик пайтим умуртқа поғонаси ҳақидаги илмий адабиётларни ўрганиб чиқдим. “Жарроҳ икрори” (“Исповедь хирурга”) китобини қизиқиб ўқиганман. Умуртқа поғонаси инсон организмнинг устуни эканини билдим. Сўнги жарроҳлик операциясининг аҳамияти, аниқроғи, коворга суғини умуртқа поғонасига ўрнатиш кераклигини тушуниб, розилик берганман.

— Хасталик туфайли имконияти чекланган одамлар сиз каби матонатли бўлса қанийди. Оғир дардга чалинган, ва ниҳоятда мушкул вазиятларда ҳам ўз иродасига суянган инсон сифатида тўрт мучаси омон бўлган оддий одамларга қандай маслаҳатлар бера оласиз?

— Авваламбор, ҳамма нарса — яхшилиқ ҳам, ёмонлик ҳам, омонлигу хасталик ҳам бир сино эканини англашсин. Энг асосийси, ҳар-бир одам ўз олдига катта-катта мақсадларни қўйиши ниҳоятда муҳим. Чунки соғ одамларга қараганда, хасталарга Тангри кўпроқ ёрдам беради ва ўзи қўллайди. Тағин ўйламанг, бу билан мен танаси бутунларга яратган Эгам камроқ гамхўрлик қилади, демоқчимасман. Аксинча, соғлом пайтингиз ҳаётининг, ёнингиздагиларнинг, энг азиз неъматларнинг қадрига кам етасиз. Бунинг учун ижодкор бўлиш шартмас. Уйда ўтиришмасин, заррача имкон бўлса, кўчага чиқиб, одамларга аралашсинлар. Агар атрофингиздагиларга кераклигингизни ҳис қилиб яшасангиз, дунёдаги энг соғлом одам, Сизсиз!

Гулгун СУЛТОНОВА суҳбатлашди.

ТАФАККУР ВА ТАМАДДУН

Бу оламда ҳар бир нарсасига, ҳар бир ҳодисасига бир ҳикмат яширинган. Донишмандлар ана шу ҳикматларни кўра билганлари ва ифодалаб бера олганлари учун ҳам донишмандлирлар. Гўзаллик, музабат, никоҳ, оила ҳақидаги мулоҳаза азалдан инсониятнинг диққат марказида бўлиб келган. Бу тушувчалардан айро ҳолда кишилик жамиятини тасаввур этиб бўлмайди.

Башарият тафаккурининг энг ноҳир дурдоналари ҳам аини шу мавзудар атрофида яратилган.

Шунинг учун ҳам бу тушувчалар ҳақида инсоният даҳоларининг фикр ва мулоҳазаларини, хулосаларини «Оила ва жамият» мухлисари эътиборига ҳавола этиб боришни лозим тойдик.

СУКРОТ ГЎЗАЛЛИККА МУҲАБАТНИ ҚАНДАЙ ШАРҲЛАЙДИ?

Борди-ю, икковимиздан: «Қани, айтинглари-чи, Сукрот билан Диотема, гўзалликни севадиган одам нимани истайди?» деб сўраб қолишса, нима деб жавоб берамиз?

— Гўзаллик унинг қисмати бўлиб қолишини истайди, — деб жавоб бердим мен.

— Аммо сенинг жавобинг, — деди Диотема, — яна бир саволни тақозо этади. Яъни: «Гўзаллик қисмати бўлиб қолган одам нималарга эга бўлади?»

— Мен бу саволга дабдурустан жавоб беролмайман, — дедим.

— Борди-ю, гўзаллик сўзини «неъмат» сўзи билан алмаштира-да, сендан сўрасан: «Қани айт-чи, Сукрот, неъматни яхши қурадиган одам нимани истайди?»

— Неъмат унинг қисмати бўлмоғини, — деб жавоб бердим мен.

— Неъмат унинг қисмати бўладики бўлса, у одам нималарга эга бўлади? — деб сўради у.

— Бу саволга жавоб бериш осон, — дедим мен. — У одам бахтиёр бўлади.

— Тўғри, — деб гапимни маъқуллади Диотема. — Бахтиёрлар шунинг учун ҳам бахтиёрки, улар неъматга эгалик қиладилар. Бахтиёр бўлишни истаган одам нима учун бахтиёр бўлмоқчи деган саволни беришининг ҳолати йўқ. Айтидан, сенинг жавобинг билан масала тамом ҳал бўлди.

Чингиз ШУКУРОВ тайёрлади

Инсон доимо гўзалликка интилиб яшайди. Айниқса, қизларимиз ҳаммаша чиройли бўлиб юришни истайдилар. Аммо қиз боланинг бахти учун ташқи гўзалликдан ташқари унинг ботинида — дид-фаросат, ақл-идроқ, ҳаё-иба, муҷассам бўлиши керак. Бунинг учун фарзандлар тарбиясини болалик чоғлариданок бошлаш керак.

А. Авлоний бу ҳақда шундай дейди: «Агар тарбия қилувчи му-

ҚИММАТБАҲО ГАВҲАР

аллим олим бўлиб, амалсиз бўлса, бу шогирдлар ахлоқиға ёмон таъсир кўрсатади. Ахлоқ соҳиб, иф-фат эгаси қалбини, виждонини пок ва тилини ёлғон, ғийбат, бўхтон сўзлардан сақламоғи лозим».

Масалан, келин қидираётган оила қиз боланинг чиройига эъти-

бор бераётгандек бўлиб кўринсалар-да, лекин биринчи галда унинг муомаласи, ақл-идроқи, ижобий хулқи қадрланади. Йигитлар ҳам қизларнинг фақат чиройигина учун эмас балки назокати ва ифпати учун севадилар. Чунки назокат ички гўзалликдир. Бу хислатлар-

РУҲИЯТ ИҚЛИМИ

нинг барчаси эса оилада шаклланади. Бир донишманд айтганидек, «Шарму ҳаё замиридаги чехра — кутига сақланган қимматбаҳо гавҳарга ўхшайди».

Барно КҮЛДОШЕВА, Бухоро вилояти, Коровулбозор Саноат ва транспорт касб-хунар коллежи ўқитувчиси.

«Ёшим эллиқда. Кун келиб, виждон азобида бунчалик қийналишим ҳақида ҳеч қачон ўйлаб кўрмаган эдим. Дардимни кимга айтишни билмайман. Болаларимга айтсам, уларнинг олдиладариди юзим қаро бўлиб қолишидан кўрқаман.

Оилада тўрт нафар фарзанд эдик. Шуларнинг энг каттаси ўзимман, мендан кейин икки укам ва бир синглим бор эди. Отам ҳаммаизни вояга етказиб, бирин-кетин қизларни турмушга бериб, укаларимни ҳам уйлантириш ҳаракатига тушди. Катта укам Аскаржонни уйлантиргач, Нодирбекка ҳам киз топиш ҳаракатига тушди. Кичик қайсинглим ўттизга кирган бўлса-да, ҳали турмушга чиқмаган, ҳар доим қайнотам ҳам, шу қизимни турмушга бермай, кўзимни ююлмайман, дерди. Агар укамга қайсинглимни олиб берсам, қай-

дек, кўз ёш қилиб, томоша кўрсатардим.

Хуллас, барча қилган аврашларим самара бериб, онаминг келиндан кўнгли совий бошлади. Унинг ишларидан хато топадиган, сепсиз келганини юзига соладиган одат чиқарди.

Бу орада келин ҳомиладор бўлди. Укам уни ер-у кукка ишонмас, кафтида тутгандек асрашини кўриб, янаям баттар қоним қайнарди. Бир кун борсам, уйда отамдан бошқа ҳамма бор экан. Костюмимни ечиб, келинга уйга олиб кириб қўйинг, деб бердим. Онам би-

нам бир килограмм гўшт олиб келасан, деб берган пулини пайпоғимнинг ичидан олиб, қилган ишимдан хузурландим.

Бу орада қайсинглимнинг ҳам бахти очилиб, турмушга чиқди. Фирма ишчиларини кискартириб, эримни ишдан бўшатишди. Бу билан овора бўлиб, бироз келинга эътиборсиз бўлдим. Айниқса, қайсинглим турмушга чиқиб кетгандан кейин, келин билан ишим бўлмай қолди. Бу орада унинг биринчи фарзанди туғилди. Бир куни қизлик уйимга бориб, овқат устидан чиқдим.

— Қайнонамг яхши кўрар экан. Энди овқат сузилаётган экан, — деб онам кутиб олди. Уйда келин билан онам бор экан. Келин менга ҳам овқат

✓ ТУРМУШ ЧОРРАҲАЛАРИДА

— Ўлгунча, тушундирганими, ўлгунча, — деб олдимдаги иссиқ шўрвани келинга қараб отдим. Шўрва унинг юзи ва бўйин қисмини куйдирди. У болани ҳимоя қиламан, деганди. Лекин, болага ҳам теккан чоғи, бирдан у ҳам қичқириб йиғлаб юборди. Бундай қийноққа чидай олмаган келин, болани беланчакка ётқизиб, косани олиб, менга қараб отди. Иссиқ шўрвадан додлаб юбордим. Келин эса боласини бағрига босганча уйдан чиқиб кетди. Шу билан қайтиб келгани йўқ, Укамга уни олиб келишига рухсат бермадим.

— Менга, опангга бундай муомала қилган хотин билан қандай яшайсан? Агар уни олиб келсанг, сендан икки

“МЕНИ КЕЧИП, КЕЛИНЖОН”

нонам ва қайнотамнинг олдиларида тилим узун бўлади деб, тинмай ҳаракат қилдим.

— Эсинг жойидами? — бу гапни эшитиб ўдағайлаб берди онам. — Йигирма икки ёшли гулдек ўғлимга қайсинглимни олиб берамиз, дейсанми?

— Ҳозир бундай қизларни топиш амримаҳол она. Уқиган, яхши жойда ишлайди. Бу сатанг ўглингизни боқишга бемалол кўрби етади.

Онамни қанча аврамай кўндира олмадим.

— Ҳеч қачон мени бахтимни ўйламайсиз. Агар қайсинглимни келин қилиб олсангиз, қайнонам ва қайнотамнинг олдида кўрагимни кериб юрардим. Қайсинглимни тилжағи йўқ, одоб-ахлоқли эканлигини ўзингиз ҳам биласиз-ку. Укамга ёмон кизни раво кўрмайман, — онамга охири йиғлаб тушунтиришга мажбур бўлдим.

Энди онаминг кўнглига йўл топиб: «Ёшлар учрашиб кўришсин-чи» деганларда келинимиз озгидан бол томиб, бир қизни мақтаб, онамга кўрсатди. Қиз онамга ҳам, сатанг укамга ҳам ёқиб, совчи қўйилди. Мен эса ўз ёғимга қоврилганча қолавердим.

Тўй ҳам ўтди. Менинг эса шу келинга ҳеч кўнглим исимади. Уйга борганимда унинг ҳар бир ишдан айб топадиган бўлиб қолдим. Лекин, онамга келин жуда маъқул келган эди. Бунни кўриб, баттар газабим кўзиб, келинни бўғиб қўйгим келарди. Келин туширганимиздан кейин, уйга борсам уриш чиқаришга одатландим.

— Қудангизнинг қилган сарполарини қаранг. Отам замондан қолиб кетган увадаларини сарпо деб қилганми? — онаминг келинга қарши қайрашни, ундан кўнглини совутишини жуда истардим. Чунки, келин туширган бўлса ҳам, қайсинглимни укамга олиб бериш ниятимдан кечмагандим. — Ойи қадрингиз шу бўлдими? Қудага ҳам ҳеч замонада крепдешин мато қўядими? — деб онаминг иззатиға ачинаётган-

лан икки соатча гаплашиб, келин кетишга ҳозирландим.

— Келинпошша, костюмимни олиб келинг, — дедим. У «лип» этиб туриб, костюмимни кўшни хонадан олиб чиқди. Уни устимга кийиб, бир оздан кейин, чўнтагини кавлаб, «Ия, пулларим қани» деб бақирдим. Уларни излаётгандек, костюминг ҳамма чўнтақларига кўл суқиб чиқдим.

— Тузукроқ қара, шу ерда бўлиши керак, — дерди тинчлантириб онам.

— Йўқ. Қассобдан уч килограмм кўй гўшти олиб келинг, деб қайнонам пул берган эди. Энди нима қиламан, — деб дод-вой солдим.

— Уйингдан аниқ олиб чиққанмидинг?

— Олиб чиққандим. ҳовлига кирганимда ҳам пул чўнтагимда эди. Менимча... — гумоним келиндан эканлигини онамга кўзларим билан имлалдим. Келин эса тушиб қолгандир, деб кўшни уйдан қидирарди.

— Томоша кўрсатмай кўя қолинг, — бақириб юбордим келинга. — Пулни сиз олганлигингиз маълум-ку. Яна ўзингизни гўлликка солганингиз нимаси?

— Худо урсин, опажон, пулни мен олганим йўқ. Бировнинг ҳақидан кўрқаман, — деди келин титраб. Кўзларини катта-катта очиб, онамдан нажот кутгандек уларга қарарди.

Шу пайт укам ҳам кириб келди. «Хотининг ўғирлабди» деган гапни эшитиши билан, уни ура кетди. Ҳомиладорлигини ҳам унутган эди.

— Опа, пулингиз қанча эди, — деди чўнтагидан бир даста пул чиқариб. — Шу етадимиз, етмаса айтинг, — деб қўлимга пул тутказди. — Фақат мени кечиринг.

— Сенда нима айб, хотин қилган ишга ҳеч замонада эр ҳам жавоб берар эканми? — деб укамни юпатдим.

Уйдан чиқар эканман, келинимнинг «вой-дод» деб бақирганини эшитиб, роҳатланардим. Йўлда кета туриб, қайно-

олиб келиб, олдимга қўйди. Шўрва қилган экан, ёқимли иси димоғни қитикларди.

Чақалоқ осма беланчакда ўтирганда эса уйғониб йиғлай бошлади. Бошим оғриб тургани учунми, унинг йиғиси миямга мих қоққандек туюлди.

— Уйга олиб кетақолинг, ёқмаяпти, — дедим очик, ойдин. Келин энди ўрнидан тураётган эди, беҳосдан қўйлагига ўралашиб қўли билан косани туртиб юборди. Косадаги шўрва ерга тўкилиб, чил-чил синди. Бу ишдан ўзи ҳам хиҷолат бўлиб, тезда йиғиштиришга тушди.

— Нима, менга жаҳл қила-яписми? Косани ерга отгандан кўра, юзимга қараб отинг, хумордан чиқасиз, — деб бақириб кетдим.

— Кўриб турибсиз-ку, сизга жаҳл қилганим йўқ. Агар жаҳл қилди, деб ўйлаётган бўлсангиз жуда яхши, — деди келин ҳам бўш келмай. — Нодир акамнинг сиз айтган қизга уйланмай, менга уйланганларига ҳалиям кўниқолмаяпсиз. Шунча чидаганим етар. Қачонгача, қилган ҳар бир ишимдан айб топаверасиз, — келин боласини бағрига босганча бу гапларни айтишга ўзида куч топди.

дунё рози эмасман, — деб туриб олдим.

Икки ўт орасида қолган Нодирбек нима қилишини билмасди. Келин кетгандан кейин укамни уйлантириш ҳаракатига тушдим. Эрдан ажраб келган бир қўшимизга уйлантириб ҳам қўйдим. Чунки тезроқ уйлантирмасам, хотини билан ярашиб кетишидан кўрқардим.

Мана, орадан йигирма йил ўтди. Бу вақт мобайнида яралар битиб, у воқеалар хотирамдан ўчиб ҳам кетган эди. Яқинда икки уй нарига келин тушди. Билишимча, у Нодирнинг биринчи хотинидан бўлган қизи экан. Ҳа, ўша мен — онаси ҳомиладорлигида тухмат билан отасига урдирган, икки ойлик чақалоқлик пайтида устида иссиқ шўрва тўққан қиз экан. Унга аммаси эканлигимни айтишган чоғи, ҳар қўрганда «аммажон» дейди. Унинг бу гаплари мен учун қанчалик оғир эканлигини эса тушунмайди.

Уни ҳар қўрганимда ярам янгиланиб, оғрик беради. Уни отасидан айирганим учун ўзимни кечиролмайман. Билмадим, қачонгача бу виждон азоби оғрик берар экан?.

Халима опанинг айтганларини
Наргиза МУРОДОВА
оққа кўчирди.

«ТАРОЗИЙ» — аслан «бир-биридан рози бўлиш», «розилашмоқ» деган маъноларни билдиради. Демак, «тарозий» сўзи икки томоннинг бир-бирдан розилигини белгилловчи, ўлчовчи воситани англатади. Тарозининг бозордаги вазиғаси ҳам шу тариқа юзага келган, яъни сотувчи ва харидор рози-ризалигига асосланган.

«ЯЛАНГОЧ» — «яланг» сўзидан келиб чиққан. Қадимда «ўт тушган жой каби қора, заранг, гиёҳ битмас ер»га нисбатан «яланг» сўзи ишлатилган. Демак, «яланг» + «оч»дан «ялангоч» сўзи дунёга келган.

«МАҚБАРА» — гўр, мазор, қабр маъноларини англатиб, унинг кўллиги, «мақобир» деб айtilган.

«ГУНГ» — сўзи ҳозирда эшитмайдиган ва гапирмайдиган ноғиронларга нисбатан ишлатилган. Қадимда «гунг» сўзи «жория» деган маънони англатган. Чунки, жориялар тилсиз ва қулқосиз бўлишлари керак эди. Улар эшитмасликка ва гапирмасликка мажбур эдилар. Ҳақиқий гунглар эса, яъни қар ва гаранглар «тунгу» деб аталганлар.

«МАКОЛ» — бугунги кунда ҳикмат, нақл маъноларини англатувчи сўз, аслан «сўз», «нутқ» маъносини билдиради.

«БАЛУ-БАЛУ» — қадимги туркий тилда бу сўз Қошғарийнинг зоҳиға кўра, «оналар боласини бешиқда ухлатиш учун қўллайдиган алла ўрнидаги сўз». Бу сўз русларнинг алласи «баю-баю» билан нақадар яқинлиги ажабланиларди. Ким билади дейсиз, балки бу сўзларнинг ҳақиқатан илдизи бирдир.

«КИЙИК» сўзини биз ҳозирги тилимизда тор маънода, яъни фақат кийиклар маъносиде тушунаемиз. Аслида, у ёввойи бўлган барча нарсаларга нисбатан ишлатилган. Демак, унинг туб маъноси — «ёввойи» дегани.

Эшқобил ШУКУР
тайёрлади.

18 ГА КИРМАГАН КИМ БОР?

БИР-БИРИМИЗНИ СЕВАМИЗУ, АММО...

БИРИНЧИ МАКТУБ

«Турмуш ўртоғим билан севишиб, оила қурганимиз. Тўйдан аввал анча қаршиликларга учраган бўлсак-да, кейин бахтли яшаётгандик. Лекин эрим Россияга ишлашга бориб келганидан сўнг... Бир куни қайнонам тўйга бориб, гап топиб келди: яъни, узоқ қариндошининг ўғли яхшироқ пул топиш учун хўжайинини ҳам олиб кетмоқчи экан. Очиги, мен бунга қаршилик қилдим. Ахир, «Мехр кўзда», деганларидек, икки ўғлим дадасини бир кун кўрмаса, ичкади. Лекин, барибир қайнонам устун келди. Чунки у кишини қўш келин тушириш, дабдабали тўй қилиш вазвасаси ҳеч тинч қўймаётганди-да. Хуллас, турмуш ўртоғим у ёқдан онасига яхшигина пул ҳам жўнатиб турди, тўй учун ҳамма нарсани тахт қилиб қўйилди, бўлажак келинларига аталган сарполар ҳам тайёрланди. Менга эса ҳатто кўнглим учун бир донна рўмол ҳам олиб бермади. Шундай бўлса-да кўнглимни бузмай, «дадаси келса, ҳаммаси изга тушиб кетади», дея оёғим олти, қўлим етти бўлиб, қайнонамнинг хизматини қилиб юравердим. Ниҳоят, хўжайиним бир ярим йил деганда қайтиб келди.

Бир-икки кун ўтгач, эрим: «Сайёра, оёроқ пул жамгардим. Уқаларим ҳам уйлангач, бу ҳовлига тикилиб қоламиз, шунинг учун арзонроқ, кичкина бўлса ҳам уй сотиб оламиз», деди. Режасини онасига ҳам айтганди, унинг ранги оқарганча: «Бу хотиннингдан чиққан гап бўлса керак, ҳовли-жой сенга торлик қилиб қолдими? Ҳовли сотиб олмақчи бўлган пулни менга бер, нима қилишни ўзим билман», деди. Шу куни қайнонам эрим билан анча пайтгача гаплашиб ўтирди. Кечасиям уйда тунамаган хўжайиним эртасига менга «ҳаммасини ойимдан эшитдим, мен йўғимда сен ҳақингда одамлар бўлмагур гапларни тарқатишибди. Шамол бўлмаса, дарахтнинг учи қимирламайди, энди ота-онангникига бориб яшайвер», деса бўладими. Мен бу тухмат гапни эшитгач, қарахт бўлиб қолдим. Ахир мен у учун ҳамма кийинчиликларга чидаб ўтирсаму... Шундан сўнг эрим ўзгариб қолди. Икки ой «ит-мушук» бўлиб яшадик. Охири, мен чидайолмай, чиқиб кетдим. Уч ойдан бери онамникиданман. Қариндош-уруғлар аралашди, лекин хўжайиним менинг гапларимни эшитишни ҳам истамайди. Хуллас, ўзимни оқлай олмадим. Оилам иккига бўлиниб кетмаслиги учун ғуруримни топтаб бўлса-да, яна ортга қайтмоқчийдим, яқинда яна бир гап эшитдим, қайнонам эримга бошқа хотин қидираётганими...

САЙЁРА,
Жиззах вилояти.

Баъзида севишиб турмуш қурганлар ажрашиб кетса, ён-атрофдагиларнинг «кечагина бу ёшлар Лайли ва Мажнун бўлиб ҳамманинг ҳавасини келтириб юришган эди-я, шунга қарамай оиласи бузилди, демак, севишлар ўтқинчи экан-да», деган гапларини эшитиб қоламиз. Аслида-чи. Тўғри, муҳаббатига йиллар давомида гард юқтирмай, бахтли яшаб келаётган жуфтликлар ҳам орамизда оз эмас. Лекин, икки ёш ўртасидаги келишмовчиликларга кўп ҳолларда атрофдаги — ўртадаги одамлар «ҳисса» қўшаётгани ҳам бор гап-ку!..

Тахририятга деярли бир-бирига мазмун жиҳатдан ҳамоханг бўлган учта хат келди:

ИККИНЧИ МАКТУБ

«Аваллига жуда бахтли эдик. Хотиним билан бир-биримизни сўзсиз тушунардик. Гарчи мен талаба бўлганим учун ҳам яхши пул топа олмасам-да, турмуш ўртоғим етишмовчиликдан нолимаб, қўлим калталигидан хижолат бўлсам, у менга далда бўларди. Лекин, кейинги пайтларда уни тушунолмай қолдим. Эътибор берсам, хотиним бизникига она-сингиллари, онаси келиб—кетгач, икки-уч кун уй-жойимиз йўқлигидан, яхши еб-ичмаётганидан, кийини олмаётганидан нолир, ҳатто ўз-ўзидан гапирмай ҳам кўярди. Охири унинг уйидагилари келадиганини эшитсам, менинг ҳам асабим бузиладиган бўлиб қолди.

Мен магистратурада ўқиётганимда қизимиз туғилди. Анчадан бери хотинимни онасиникига юбормаётганим учунми, яна аҳлиноқлашиб кетган эдик. Аммо бир куни у уйга уч кунга деб кетдию, икки ҳафта ўтса-да, ҳадеганда келавермади. Ҳатто бир марта телефон қилиб ҳам қўймади. Хавотирланиб, орқасидан бордим. «Тинчликми, нега бормаягсан», — деб сўрасам, қайнонам: «Қачон уй олиб, яхши едириб-ичирасиз, шунда қайтади», деб жавоб берди ва яна жавраганча: «Рангини, усти-бошини қаранг. Келинлигида таққан такинчоқларидан бошқа нарсаси йўқ, шўрликнинг», деди. Мен, «ўқишим тугай деб қолди. Яқинда яхшироқ ишга жойлашсам, ҳаммаси изга тушиб кетади», — дедим ўша ҳар доим такрорланадиган маломатлардан хунобим ошиб, «Сизнинг қачон ишга кириб, қачон бойишингизни қўйиб-б гулдай қизимнинг умри, ёшлиги ҳазон бўладими», дея қайнонам мени эшитишни ҳам истамайди. Хуллас, қизини мен билан жўнатиб бермади. Мана икки ойдики, у қўзим билан онасиникида. Нима қилишга ҳам ҳайронман. Уйдагиларим ҳали билмайди. Билишса, «ўзинг «пиширган ош», ўлдим-қўйдим, деб юрадинглар-ку, нима, муҳаббатларинг тўйгачамиди?» деб юзимга солишларидан қўрқаялман.

БАХТИЁР,

Тошкент вилояти.

«У ЖИМ, МЕН ҲАМ...»

10-сон

Севишганлар байрами яъни «Валентин куни» бизнинг урф-одат, менталитетимизга тўғри келмайди. Сиз жим бўлманг-да, бу байрамнинг сизларга алоқаси йўқлигини, севи-муҳаббат мавсумий ёки бир кунлик эмаслигини ётиги билан тушунтиринг. Агар у сизни чин дилдан севса, тушунишга ҳаракат қилади. Севгининг ана шундай синовлари кўп. Арзимаган нарсага аразлашиб, гаплашмай қўйиш, бу — сизларни бир-бирингиздан узоқлаштиради. Севгингиз мустаҳкам бўлишини истасангиз, кечиримли бўлинг. Жимлик ҳақиқий севгининг белгиси эмас. Шундай экан, муҳаббатни асраб қолиш учун бир-бирингизни қўлаб-қувватланг.

Маматқул СУЛАЙМОНОВ

СЎНГИ МАКТУБ

«Балки менинг ёзганларимни ўқиб, энди шунимга элга дастурхон қилиш шартмикан, деб ўйларсиз. Лекин... Бир хонали уйда хўжайиним, қайнукам ва икки фарзандим билан бирга турамиз. Негадир хўжайиним билан кундан-кунга бегоналашиб бораётгандекмиз. Қайнам биз билан яшаётгани учун ўртасида гўё хитой девори бордек. Ахир ўз эрим билан дилдан суҳбатлашгим, эмин-эркин гаплашиб, ўтиргим келади. У эса уқасининг олдидан мен билан очилиб дардлашмишга тортинади. Мен ҳам ботиниб, рўзгордаги камчилик ёки болаларимиз тарбияси ҳақида айтишга истиҳола қиламан. Ёзги таътилда-ку бу кунимиз ҳам ҳовла бўлиб қолади. Чунки ўқишга ҳужжат топширадиганлар ҳам келади. Ёзда кунлар роса иссиқ бўлгани учун уйнинг торлиги жудаям билинади. Хуллас, баъзан эр-хотин мана

шундай «олийжаноблик»нинг дастидан тез-тез сен-менга ҳам бориб қолаёلمиз. Бундай ҳол қачонгача давом этади, билмайман. Чунки хўжайинимнинг ака-уқаларидан ташқари яна барча қариндош-уруғларнинг фарзандлари етилиб турибди. Ҳар йили қаида иккитаси ўқишга келади. Улар ўқиниши шу ерда битиришади, ўз йўлларини топиб кетишади. Бизнинг нуроб бораётган бахтимиз эвазига уларнинг «ҳожати» чиқади. Силавий муаммоларимиз билан эса ҳеч кимнинг иши йўқ. Баъзан меҳмон қўпайиб кетганидан эрим ишхонасида ётиб қолади. Иккимизнинг ҳам дардимиз ичимизда. Нима қилайлик, бахтимизни ўйласак, яқин жигар-гўшалар, қариндош-уруғлардан айрилиб қолишдан қўрқамиз, уларни аяб, кўнглини оғритмайлик десак... бу ёқда гуддек ҳаётимиз омонат бўлиб қолапти.

ФАРИДА,

Тошкент шаҳри.

TV-MARKAZ
07.00 Ўзбек наволари
08.00 Серил «Жассига ўхшаш йўк»

21.00 Ўзбек наволари
21.30 Серил «ГЕРОИ»
22.20 Кинолекция: «ОДНАЖАДЬ В АМЕРИКЕ»

12.40 НТДа «Севги исти-роблари» сериали
23.30 «Омад» студиясининг «Яхши кайфият» курсатуви

22.30 «Қалқон» сериали
23.30 «Омад» студиясининг «Яхши кайфият» курсатуви

13.10 Музыка
13.50 «Мир в твоей тарелке»
14:40 «Мать и Дочь»

4.00 «Доброе утро»
8.00 Новости
8.05 Телеканал «Доброе утро»

15.55 «Федеральный судья»
17.00 Вечерние новости (с субтитрами)
17.20 «След»

ПАЙШАНА 16

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим»
7.05 Миллий серил: «Тойчоқ»

17.15 «Юрт мекри»
«Болалар сайёраси»:
17.35 «Эртақлар - яхшиликка етаклар»

13.00 «Давр»
13.10 «Бу қўллар...»
13.30 «Ешлар майдоғи»

17.55 Мультфильм: «Олтин шаҳар излаб» 7- қисм.
18.05 «Телекурьер - маркет»
18.20 «Тошкент-2200»

18.00 «Тет-а-тет»
18.10 «Спорт - менинг ҳаётим»
18.50 Оғир атлетика.

09.50 Кутилмаган томоша
10.00 НТДа ўзбек киноси
11.30 Шарқ эстрадаси

18:25 «Галилео»
18:50 Программа «Гнездо»
19:15 Серил «Папины дочки»

ЖУМА 17

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим»
7.05 Миллий серил: «Тойчоқ»

17.35 «Эртақлар - яхшиликка етаклар»
18.00 Миллий серил: «Турмуш чорраҳаларида»

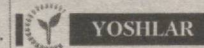
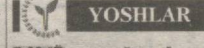
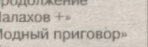
15.00 «Эверест»
15.30 «Келажакка интилиб»
15.50 «Мафтуркор замин»

20.00 «Пойтахт» ахборот дастури /рус/.
20.20 «Тошкент-2200» /рус/.
20.25 «Милграос», Телесериал /рус/.

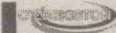
07.00 Ўзбек наволари
08.00 Серил «Жассига ўхшаш йўк»
08.30 Ўзбек наволари

14.30 Клип-антракт
15.00 «Ешлар» студияси тақдим этади

19:15 Серил «Папины дочки»
19:45 «Истории в деталях»
20:10 Серил «Папины дочки»

ШАНБА 18

6.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
7.00 "Иклим".
7.05 Миллий кино: "Осмон яқин".
1-қисм.
7.50 "Тонгги наволар".
8.00 "Ахборот".
8.35 ТВ - анонс.
"Болалар сайёраси":
8.40 "Финли ва унинг дўстлари".
М/ф.
10.00 "Хидоят сари".
10.20 1. "Раггинкамон". 2. "Дидар".
11.00 "Оналар мактаби".
11.20 "Адолат тарозиси". Т/с.
11.55 ТВ - анонс.
12.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
13.00 "Иклим".
13.05 Миллий сериал: "Турмуш чорраҳаларида".
13.45 ТВ - анонс.
13.50 "Очун".
14.00 "Ахборот".
14.15 ТВ - анонс.
14.20 "Азизим".
14.50 "Шурданак". Ҳажвий курсатуви.
15.20 ТВ - анонс.
15.25 "Кора тулпор". Б/ф.
"Болалар сайёраси":
17.25 "Эртақлар - яшилликка етаклар".
17.45 "Ҳаёт манзаралари".
17.55 "Қорақалпоқ наволари".
18.10 "Саломатлик сирлари".
18.30 2009 йил - Қишлоқ таракити ва фаровонлиги йили.
"Обод манзиллар".
18.55 ТВ - анонс.
19.00 "Раггин дунё".
19.20 "ТВ - шифокор".
19.25, 19.55, 20.55, 21.30 Эълонлар.
19.30 "Ахборот". /рус/.

20.00 ТВ - анонс.
20.05 Миллий сериал: "Денгиздан томчи".
20.35 ТВ - анонс.
20.40 "Шарқ тароналари".
21.00 "Ахборот".
21.35 ТВ - анонс.
21.40 "КиноТеатр".
22.05 "Хадсақер раҳбари". Б/ф. Премьера.

YOSHLAR

7.00 "Ешлар майдони".
7.30 "Кувнок оханлар".
7.35 "Мультипанорама".
7.50 "Дурор". Х/ф.
8.10 "Баҳор таровати". Т/с.
9.00 "Даарнинг боласи".
9.10 "Кувнок думбоқчалар".
9.35 "Yoshlar-FM".
10.00 "Давр".
10.10 Кино: "Масҳарабоз".
11.25 "Афсона ва ҳақиқат". Илмий-маърифий дастур.
11.40 "Маргиолон".
12.00 "Тошкент таронаси".
12.10 "Касамёд". Т/с.
13.00 "Давр".
13.10 "Чемпион".
13.30 "Ешлар майдони".
14.00 Миллий сериал: "Меҳмонжонлардан айланай".
14.40 "Олтин тулпор".
15.10 "Қадрона кўшиқлар".
15.30 "Замона дурдонаси".
16.00 "Давр".
16.10 "Қишлоқдаги қадрдон".
16.30 "Утмиш хибобни".
17.10 "Эртақлар оламида".
19.00 "Давр".
19.30 "Баҳор таровати". Т/с.
20.20 "Айланай...".
20.40 "Рузгор мактаби".
21.10 "Касамёд". Т/с.
22.00 "Давр".
22.30 "Уткан кунлар".
23.00 Жаҳон киноси: "Меҳмон".

7.25 "Салом, Тошкент!"
8.35 "Муҳаббат қавҳаси". Телесериал.
9.00 "Телекурьер-маркет".
9.30 "Пойтахт" ахборот дастури.
9.40 "Аёл қалби".
10.00 "Мусика SMS".
10.30 "Пойтахт" ахборот дастури /рус/.
10.40 "Милагрос". Телесериал.
11.10 "Репортаж". /рус/.
11.20 "Афиша". /рус/.
11.30 Кино. "Всадник без головы".
13.15 "Открытая дверь". /рус/.
13.50 Фильм - детям: "Элвин и Бурндудки".
15.20 "Саломат бўлинг".
15.35 "Нима учун?".
16.20 "Болаликка қайтиб".
16.40 Кино: "Тақдиринг қўлинг-да".
18.05 "Телекурьер - маркет".
18.20 "Тошкент-2200".
18.30 "Пойтахт" ахборот дастури.
18.55 "Муҳаббат қавҳаси". Телесериал.
19.25 "Мусика SMS".
19.45 "Анонс".
19.50 "Интервью".
20.00 "Пойтахт" ахборот дастури /рус/.
20.20 "Қишлоқ таракити ва фаровонлиги йили". Давлат дастурининг ижроси юзасидан.
"Тошкент ва тошкентликлар". Бевосита мулоқот.
21.05 "Жозиб".
21.25 "Анонс".
21.30 "Пойтахт" ахборот дастури.
21.50 "Тошкентда латифа".
22.10 "Истезод".
22.30 "Пойтахт" /рус/.
22.50 "Кино SMS со звездами".
22.55- 0035 Кино. "День сурка".

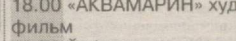

8.00 "Бодрое утро".
8.50 "Тет-а-тет".
9.00 "Хабарлар" (рус. тил)
9.20 Регби. Халқаро турнир.
10.00 "Хабарлар" (узб. тил)
10.30 Эркин ва юнон-рум кураши. "Ўзбекистон мустақиллиги" халқаро Гран-при турнири. Тургидан-турги олиб кўрсатилади.
12.30 "Военное дело".
12.50 "Рондо". Ток шоу.
13.35 "Ҳайтер". Восточные единоборства.
14.00-14.20 "Ракибингиз гросмейстер".

18.00 "Тет-а-тет".
18.10 "Ровесник".
18.30 "Хабарлар" (рус. тил)
18.55 ФУТБОЛ. АНГЛИЯ ПРЕМЬЕР ЛИГАСИ. "АСТОН ВИЛЛА" - "ВЕСТ ХЭМ".
21.00 "Ring" да Костя Цзю - Хуго Пинедда.
21.30 "Хабарлар" (узб. тил)
21.50 Эркин ва юнон-рум кураши. "Ўзбекистон мустақиллиги" халқаро Гран-при турнири.
22.50 ФУТБОЛ. ЎЗБЕКИСТОН ЧЕМПИОНАТИ. "Локомотив" - "Машъал".

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари
09.30 Мультифильм
11.00 Baby hits
11.30 "Обмануть всех" худ. фильм
13.20 Ўзбек наволари
15.00 Семейное кино: «КЛАД» худ.фильм
17.00 Ўзбек наволари

18.00 «АКВАМАРИН» худ. фильм
19.50 Ўзбек наволари
21.30 «Премьера» (Ўзб)
22.00 «УМРИ, НО НЕ СЕЙЧАС» худ. фильм
00.20- 02.00 «Другая музыка»

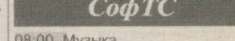
07:00 Мумтоз наволар
07:30 «Худуд» ахборот-таҳлилий дастури
07:50 "Илдизлар ва япроқлар" (Шарқ-ТВ)
08:00 НТДа ўзбек киноси
09:30 Юлдузлар ёғдуси
09:40 "Сўғдиёна" мунис аёллар курсатуви
10:00 Экран хандаси
10:30 Хужжатли фильм
11:00 Юлдузлар ёғдуси
11:30 "Сўғдиёна" мунис аёллар курсатуви
12:00 "Эркин фикр" студияси тақдим этади:
"Хар бир окшмингиз хайрли бўлисин" ток-шоуси (такрор)
12:30 "Қарши театраларида" (Қарши-ТВ)
12:40 "Севги изтироблари"
13:20 "Бизнинг замондош"
14:00 "Худуд"
14:20 Оилавий экран
17:00 Мультифильм
17:20 Болалар мусикаси
17:40 "Илдизлар ва япроқлар" (Ишонч-ТВ)
18:00 "Сўғдиёна"
18:30 Юлдузлар ёғдуси
19:00 НТДа ўзбек киноси
20:30 "Эркин фикр" студияси тақдим этади: "Енимиздаги одамлар" ток-шоуси
21:00 НТДа хинд бадмии фильми
00:00 Тунги мусика

07:00 Мумтоз наволар
07:20 НТДа ўзбек киноси
08:40 Юлдузлар ёғдуси
09:00 Хинд бадмии фильми
12:00 "Сўғдиёна"
12:30 "Илдизлар ва япроқлар"
12:40 "Севги изтироблари"
13:20 "Водий табассуми"
14:00 "Худуд"
14:20 Оилавий экран
17:00 Мультифильм
17:40 Болалар мусикаси
17:40 "Бизнинг замондош"
18:00 "Сўғдиёна"
18:30 Юлдузлар ёғдуси
19:00 НТДа ўзбек киноси
20:30 Парламент соати
21:00 "Хар бир окшмингиз хайрли бўлисин" ток-шоуси
21:30 Юлдузлар ёғдуси
21:40 НТДа кино тақдимоти
23:20 Юлдузлар ёғдуси
23:40 Кутлимаган томоша
00:00 Кечки кинозал

СофТС

08:00 Музыка
09:00 «Мир в твоей тарелке»
09:25 «Дом с мезонином»
09:50 «Декоративные страсти»
10:15 «Галилео»
11:05 «Иностранная кухня»
11:30 «Жизнь прекрасна»
13:10 «Самый умный»
14:45 «Истории в деталях. Спец-выпуск»
15:15 «СТС зажигает суперзвезд-ду-2»
17:15 Сериал «Рыжая» (5 серий)
21:30 «Истории в деталях. Дайд-жест»
21:55 «6 кадров»
22:20 Музыка

08:00 Музыка
09:00 Сериал «Папины дочка» (5 серии)
11:05 «6 Кадров»
11:30 «Жизнь прекрасна»
13:10 «Самый умный»
14:45 «Истории в деталях. Спец-выпуск»
15:15 «СТС зажигает суперзвезд-ду-2»
17:15 Сериал «Ранетки» (5 серии)
21:30 «Истории в деталях. Дайд-жест»
21:55 «6 кадров»
22:20 Музыка

5.00 Новости
5.10 «Гении и злодеи»
5.40 Х/ф «Веселые ребята»
7.25 «Играй, гармонь любимая!»
8.05 «Слово пастыря»
8.20 «Здоровье»
9.00 Новости
9.20 «Смак»
9.55 Премьера. «Позднее счастье Ольги Волковой»
11.00 Новости (с субтитрами)
11.10 Михаил Танич. Последнее интервью
12.15 Х/ф «Кука»
14.05 Премьера. Эдвард Радзинский. «Наполеон. Жизнь и смерть». Фильм 3-й
15.10 Х/ф «Мужик!»
16.55 «Большая разница»
17.55 «Ледниковый период»
20.00 «Время»
20.30 «Ледниковый период: Глобальное потепление». Прод.
22.00 Хоккей. Сборная России - Сборная Чехии.
0.00 Пасха Христова. Трансляция Богослужения из Храма Христа Спасителя

СофТС

08:00 Музыка
09:00 «Мир в твоей тарелке»
09:25 «Дом с мезонином»
09:50 «Декоративные страсти»
10:15 «Галилео»
11:05 «Иностранная кухня»
11:30 «Жизнь прекрасна»
13:10 «Самый умный»
14:45 «Истории в деталях. Спец-выпуск»
15:15 «СТС зажигает суперзвезд-ду-2»
17:15 Сериал «Рыжая» (5 серий)
21:30 «Истории в деталях. Дайд-жест»
21:55 «6 кадров»
22:20 Музыка

Лолахон ЖўРАЕВНА!
Сизни муғаллан қуниғиз билан табриқлаимиз.
Юлуз

«ИФФАТЛИ КЕЛИН» Х.К.

Ўқув маркази ўқишга таклиф қилади

- 1. Тиқиш-бичиш курси — 3 ой
2. Тиқиш-бичиш курси, бошловчилар учун — 4 ой
3. Бисер тиқиш курси — 2 ой
4. Тибиёт курси. «Еш оналар мактаби» — 3 ой
5. Массаж курси — 2 ой
6. Юкори дизайнли парда курси — 2-3 ой
7. Европа услубида соч турмақлаш — 2 ой; малака ошириш — 1 ой
8. Қандолатчилик курси — 2 ой
9. «Эркақлар шими» курси — 1 ой
10. Инглиз тили курси — 3 ой
11. Косметология курси — 2 ой
12. Астарили костюм курси — 2 ой
13. Қаштанчилик курси — 2-3 ой
14. Қўлда тўқиш курси — 2-3 ой
15. Компьютер курси — 2 ой
16. Тўй тортларини безатиш курси — 1 ой
17. Рус тили курси — 3 ой
18. Моделлаштириш курси — 2 ой
19. Жаҳон таомлари курси — 1 ой
20. Суяний гул ва қомшқ ўйинчоқлар ясаш курси — 2-3 ой
21. Маниқор-педикюр курси — 1 ой
22. Араб тили курси — 3 ой
23. Визажист курси — 1 ой

Мурожаат учун телефон: 279-16-81, 155-85-10

Манзил: Тошкент шаҳри, Наҳшолик қўчаси, 2-уй.

Мўлжал: «Чилонзор» метро бекати, Республика кўкрак жарроҳлиги марказининг ёнида.

ФИЛИАЛЛАРИМИЗ

- Қўқон шаҳрида:
Манзили: Қўқон шаҳри, Амир Темур қўчаси, 24-а уй
Телефон: 55-3-79-16; 500-00-43
Мўлжал: Темур йўл вокзали ёнида (собиқ ижтимоий таъминот бўлими).
Наманган шаҳрида:
Манзили: Наманган шаҳри, Ибрат қўчаси, 6-уй
Телефон: 226-80-94; 216-20-24
Мўлжал: Марказий банк қаршисида, собиқ «Ўзбекистон» ресторани, 2-қават.
Фарғона шаҳрида:
Манзили: Фарғона шаҳри, ал-Фарғоний қўчаси, 44-уй.
Телефон: 221-41-12
Мўлжал: Фарғона Давлат университети қаршисида «Водий» ресторани ёнида.
Андижон шаҳрида:
Манзили: Андижон шаҳри, Фитрат қўчаси, 4-уй
Телефон: 224-24-13, 271-04-03
Мўлжал: «Пўштин» болалар боғи ёнида.
Жиззах шаҳрида:
Манзили: Жиззах шаҳри, Темирязов қўчаси
Телефон: 223-89-74
Мўлжал: «Қўшчинор» жомеъ масжиди ёнида.
Шаҳрисабз шаҳрида:
Манзили: Шаҳрисабз шаҳри, Шероий қўчаси, 78-уй
Телефон: 522-14-60
Мўлжал: «Чинор таги» бекати
Каттақўрғон шаҳрида:
Манзили: Каттақўрғон шаҳри, «Юлдузча» болалар боғчаси, 2-қават
Телефон: 45-5-11-21
Мўлжал: «Болалар шифохонаси» ёнида
Денов шаҳрида:
Манзили: Денов шаҳри, Мустақиллик қўчаси, 67-уй
Телефон: 412-12-70
Мўлжал: «Мўжиза» ресторани рўпарисида, «Далас» биноси, 3-қават.

Хаётингизда ҳеч биров билан уришганмисиз? Ғалати савол-а? Дабдурустанд бундай саволнинг берилиши сизга эриш туюлиши, табиий. Айниқса, қутилмаганда берилса, одамни шошириб қўйди. Шу боис «йўқ» деган жавобингиз ҳам беихтиёр қайтарилди. Аслида-чи? Чиндан ҳам биров билан ҳеч «сен-мен»га бормаганмисиз? Уришиш деган сўзни қайси маънода ишлатаётганимни тушунган бўлсангиз керак. Яъни сизнинг дилингизга кимнингдир озор бериши, бировни гап билан «узиб» олишингиз, айтишиш, пичинг қилиш, одамнинг камчилигини юзига айтиб ташлаш, орқаверотдан гапириб, жаҳл чиққанли-

хўнграб йиғлаганча ота уйдан чиқиб кетди. Шохидани уйда қолган опа-сингиллари «тўғри айтдинг», «шу гапларни кимдир айтиши керак эди», «Шоҳиста охириги пайтда ҳаддидан ошиб кетди, энди эса хулоса чиқаради», деб юпатишди. Ана шу далдалар туфайли ўша пайтда Шоҳида ўзини энгил ҳис қилгандай бўлди. Аммо орадан уч кун, бир ҳафта, бир ой ўтгани сари Шоҳида опаси билан ораси узоклашаётганини англади. «Мен тўғри гапни гапирганим», деган оқлаш энди Шоҳиданинг дилига таскин бермади. Ўзини айблаб бошлади. Юрагидаги ана шу оғир юк уни эзаверади. Кўнгирак қилишга, опасини йўқлашга эса ботинол-

ин ҳам ўнганмади. Ўттиз бир боланинг кўнглига йўл топган устоз унинг қулфи дилини тополмай қийнади. Шунданми, уни ёмон кўриб қолди. У ҳам ўчақишгандай дарсда ўқитувчига баттар ҳалақит беришдан чарчамади. Бошқа синфга ўтказиб юборишнинг иложи бўлмади. Устоизи Илҳомни кўрса ҳам, у ҳақда ўйласа ҳам кайфияти бузиларди...

Юқорида келтирилган бешта ҳолат аслида тўқима эмас, сизу бизга ўхшаган юртдошларимиз ҳаётида содир бўлган. Қолаверса, худди шундай ҳодисалар ҳар биримизнинг ҳаётимизда ҳар куни рўй беради. Уларни ўз вақтида бартараф этмасак, юракка юк бўлиб ортилаверади.

МУНОЗАРА УЧУН МАВЗУ

«уришиб» қолган одамнинг ўзингизга нисбатан нотўғри муносабатини таҳлил қилиб, айбларини санашга тушасиз. Ана шу санаш аслида — гинадир. Ичингиздаги хафагарчиликни, юкдан халос бўлиш, гиналарни унутиш учун эса ўзингиздаги кибрни синдиришингиз керак. Бу борада Е. Синельников бир неча усулларни тавсия этади. Шулардан бири ўз-ўзини кечиритишдир. Бунга «мен айбдор эмасман», деб чин дилдан ўзингизни ишонтира олинг. Кейин эса ўша, сизни хафа қилган, ёки сиз ранжитган, ёқмаган, ёмон

ЮРАКДАГИ ОҒИР ЮК

ундан халос бўлиш ўз кўлингизда

гини билдириш кабилар одамлар ўртасидаги «кичик», аммо оғир асоратлар қолдирадиган даҳанаки жанглاردир. Унинг излари юракда қолади. Танага етказилган жароҳат маълум муддатдан кейин ўтиб кетади. Аммо қалб жароҳатининг унут бўлиши қийин. У сизни оғир юк бўлиб қийнайдеради. Хозир ҳам худди ана шундан қийналаяпсиз. Кимдан хафалигингизни ҳам биламан. Ота-онангиздан, турмуш ўртоғингиз ёки опа-уқангиздан, кўшнингизу ҳамкасбингиз ва энг яқин деб билган дўстингиздан хафасиз. Акси бўлиши ҳам мумкин. Улардан бирини ноўрин хафа қилиб қўйиб, ўзингиз ҳам қийналаяпсиз. Хафагарчилик ўтган киши билан ўртангиздаги муносабатни гина ва кибр аталмиш «ёвуз кучлар» бошқаряпти. Ишонгайсизми? Келинг, ана шундай дилхирраликларнинг баъзиларини таҳлил қилиб кўрайлик.

БИРИНЧИ ҲОЛАТ: ...Маъруф отаси билан уришиб қолди. Бунга сабаб бир ишни бемаслаҳат қилгани бўлди. Шу-шу отаси уни танқид қилгани-қилган. Ҳеч қўллаб-қувватлаш, маънавий рағбатлантириш ҳақида ўйламайди. Ҳар гал уйга борганида ака-укалари ичида Маъруфни уришиб ташлайди. Отасининг гаплари Маъруфга оғир ботди, гап қайтарди. Натижада совуқ муносабат пайдо бўлди. Отасининг тергайвериши, йўл-йўриқ кўрсатиши, унинг ҳар қадамини назорат қилаётгандай, унга ишонмаётгандай бўлиб кўринди. Ахир уям энди ёш эмас, икки боланинг отаси. Кўп нарсага ўзининг ҳам ақли етади. Отасининг гап-сўзларидан хафа бўлиб, уйга боргиси келмай қолди...

ИККИНЧИ ҲОЛАТ: ...Бир оилавий тадбирда отасининг келинини ёмон кўрадиган Шоҳида атайлаб уни гап билан жеркиб ташлади, келинчак нима қиларини билмай, йиғлаб чиқиб кетди. Орага сингилси Шоҳида тушиб, катта опаларининг келинини ноҳақ ҳақорат қилганини, умуман унинг хато ва камчиликларини, оиласининг бошқа аъзолари айтишга ботина олмаган ҳақиқатларни шартта юзига айтди-қўйди. Опаси аюханнос солиб, жанжал кўтарди. Охири у ҳам

УЧИНЧИ ҲОЛАТ: ...Шарифани ҳамкасб дўғонаси Дилбар кўпчиликни олдида маломатга қолдириб мулазам қилди. Эмишки, байрам билан табриклашга келган раҳбар уни кўриш учун баҳона қилган. Шарифа ҳеч кимнинг ҳаёлига келмаган бундай тахминдан қотиб қолди. Дўғонасидан қаттиқ хафа бўлди, дили оғриди.

Аммо ҳеч нарса демади. У эса парвойи фалак, кечирим сўрашни ҳаёлига ҳам келтиргани йўқ. Шу боис дўғонасидан ўзини торта бошлади. Совуқ муносабатда бўлди, фақат иш юзасидан гаплашди. Аммо Дилбар ҳам унга шунга яраша муомала қилди. Шарифанинг хонасига камроқ кирди, камроқ безовта қилди. Вақт ўтиб Шарифа билан у дилдан гаплашгиси келди. Бирок дилдаги гинани енголмади. Ўзини жуда ёмон ҳис этди. Орадаги совуқ муносабат, юрагидаги оғирлик қийнади уни...

ТўРТИНЧИ ҲОЛАТ: ...Валижон яқин таниши Баҳодир сўзининг устидан чиқа олмай, ундан олган қарзини ўз вақтида қайтармади. Бундан Валижоннинг жаҳли чиқди. Телефонда бошлаб «тузлади». Аслида унга пул жуда зарур эмасди. Аммо Баҳодирнинг ваъдасида турмагани уни қуошқондан чиқарди. Баҳодир эртаси кунёқ пулини олиб келиб, қайта-қайта уэрлар билан ташлаб кетди. Валижон ғалати аҳволга тушиб қолди. Балки чиндан ҳам Баҳодирнинг ўша пайтда ёнида пули бўлмагандир. Уни балки бировдан қарз олиб келтириб бергандир. Шуларни ўйлаб Валижоннинг ичи эзилди.

БЕШИНЧИ ҲОЛАТ: ...Тошкентдаги мактабларнинг бирида ўқийдиган Илҳом деган ўқувчи дарсда устозини кўп қийнади. Ҳали гаплашиб ўтиради, ҳали телефон ўйнайди, ҳали саҳиб қайнайдди. Ўқитувчининг бир-икки танбеҳидан кей-

Бартараф этишини ягона йўли — КЕЧИРИМЛИКДир.

Кечиритиш — кўпчиликнинг наздида мағлубият ҳисобланади. Аксинча кечира олиш ғалабадир. Ўзингизнинг, кибрингизнинг устидан устун келишдир.

Парапсихология соҳасида тадқиқотлар олиб борган Е. Синельников, кечиримлик деганда, аввало хафа қилган одамни эмас, балки ўзингизни кечиритиш лозимлигига алоҳида урғу беради. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки аксарият келишмовчиликларда киши вақт ўтгандан кейин унинг содир бўлишида ўзини ҳам айбдор деб ҳисоблайди. Ана шу айбдорлик ҳисси унинг ўша одамни кечиритишга бўлган ҳаракатига ҳам тўқсинлик қилади. Бу бизнинг тилда **гина-қудурат** ҳам деб номланади. Вақт ўтгандан кейин

кўрган одамни чин дилдан, ич-ичингиздан кечиритишингиз лозим.

Мен буни ўзимда бир неча бор синаб кўрдим. Ҳар гал йиғлагани келади. Мағлубиятдан эмас, шу арзиман хафагарчилик олдида ожиз бўлиб қолганимдан. Гинани унутиш, хатони кечиритиш жуда хузурубаш. Хафа бўлган ёки дилини оғритган одамдан бориб уэр сўраш сизга қанчалик оғирлигини яхши биламан. Аммо кечиритиш ёки уэр сўраш ўша одамнинг иштирокида, расмий бўлиши шарт эмас. Сиз хоҳлаган жойингизда уни кечиритинг. Овоз чиқариб ёки пичирлаб, ҳатто ичингизда чин дилдан уэр сўранг. Бу эса кўлингиздан келади. Ўзингиз мўъжизага ғувоҳ бўласиз. Отангизга нисбатан хафагарчиликни енгиб, аввал ўзингиздан кейин хаёлан ёки хаётда ундан кечирим сўраб кўринг-а. Кейинги гал уйга борганингизда у сизга бир оғиз қарши сўз айтмайди. Опангизга барча гиналарни унутиб, кўнгирак қилинг ва уэрингизни айтинг. У сизга бўлган меҳрини кўз ёшлари орқали билдиради. Ҳамкасб дўғонангизни кўрганда бағрингизга босинг. Ўзи сизга пешовуз чиқади. Танишингиз ҳеч нарса бўлмагандай муомала қилади. Ўқувчингиз сизнинг меҳрингизни, яхши кўришингизни ҳис қилиши билан масъулиятли бўлиб қолади. Сизнинг хафсалангизни пир қилишдан ўзини тияди. Энг муҳими, ўзингизни шундай энгил ҳис этасизки, атрофингиздагилар кўзингизга бошқача яхши кўринади. Бундай хузурубашлик, руҳингизнинг тозарини олдида бўлиб ўтган ўша «уриш»чалар шунчалар арзиманган ва аҳамиятсиз бўлиб кўринади. Шундай экан, кимдандир аразда бўлсангиз, гина қилсангиз, ёмон кўрсангиз, айбдор қилсангиз, аввал ўзингизни, кейин эса уни кечиритишга сизда вақт бор. Фақат шошилинг, кейин кел бўлади!

Назира ҚУРБОН,
«Оила ва жамият» муҳбири.

БОЛАНИНГ БЕҒОНАСИ БЎЛМАЙДИ

ТАРБИЯ СОАТИ

«Бола азиз — одоби ундан | марасиз кетмайдими? азиз», деган нақл бор халқи- | Бир куни дўконга ёш бола кириб келди-да сотувчига бир сижим пул узатди ва дадаси ароққа юборганини айтди. Сотувчи сўраб-суритириб ўтирмай болага ароқ бериб юборди. Шу ердаги харидорлардан бири сотувчига танбеҳ берганди, сотувчи: «Менинг ишим — ароқ сотиш. Қолаверса,

у менинг болам эмас. Унинг тарбияси билан шуғулланганим ота-онаси, ўқитувчиси бор», деди. Афсуски бундай бепарволикни ҳар қадамда учратиш мумкин. Ахир боланинг беғонаси бўлмайди-ку? Ўша куни шу маҳалладаги мактаб ёнида ўсимир йигитларнинг ўзаро жанжаллашгани, дўппослашгани ҳақидаги хабар тарқалди. Кейин маълум бўлишича, бола дадамга деб олган ароққа пулни ўртоқлари йиғиб берган экан.

Яна бир мисол: Ҳар куни эрталаб кимдир ишга, кимдир ўқишга, хуллас, ҳамма ўз юмуши билан кўчага отлана-

ди. Айнан шу пайтда автобуслар тирбанд бўлади. Ана шундай кунларнинг бирида автобусга қўлида оғир юк билан бир кекса киши чиқиб келди. Халиги киши юкининг оғирлигидан олдинги ўриндикларнинг бирида ўтирган 12-13 ёшлар чамасидаги болага «шу ерда ўтирсан, майлими», дейиши билан унинг онаси: «Амаки, сиз кекса бўлсангиз, бу — ёш бола. Автобусда туриб кетиш сизга қандай қийин бўлса, бунга ҳам шундай. Уям ёш бўлгани билан чарчайди», деб тескари қараб олди. Қизиқ, ўз боласининг тинчини ўйлаб, мўйсафид ки-

шининг кўнглига озор берган аёл ўглининг худбин бўлиб вояга етишига сабаб бўлаётганини наҳот сезмасан?

Тарбия турлича бўлиши мумкин. Биров дўқ-пўписа, биров эса ётиги билан тушунтириб тарбиялашни тўғри, деб ҳисоблайди. Яхши сўз орқали кўнглига ўрнашган панд-насихат эса асло ёддан қўтарилаб қолмайди. Ҳар бир оила ўзига хос кичик бир мамлакат. Ота-онанинг феъл-атвори, қилаётган яхши-ёмон амаллари уларнинг кўз ўнгида кечади, яъни қуш уюсида қурганини қилади.

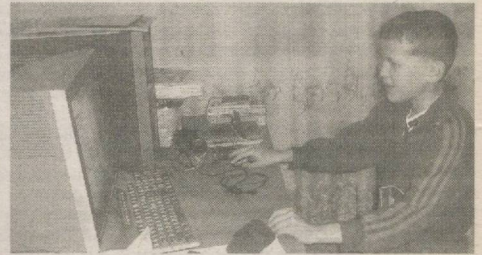
Хулкар МАМАТМУРОВО,
Самарқанд вилояти.

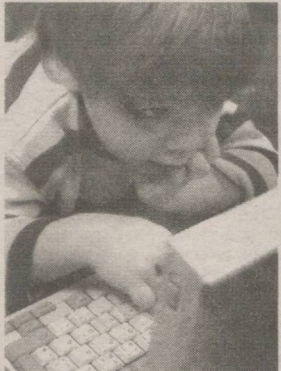
БОЛАНГИЗ КОМПЬЮТЕРНИ СЕВАДИ...

СИЗ БОЛАНГИЗНИ КЎПРОК СЕВИНГ!

Бугун жуда кўпчилик хонадонларда компьютер бор. Йўқ бўлса ҳам уларнинг болалари кўчадаги салонларда истаганча ўйнайдилар. Компьютер билан ишлаш жараёнининг салбий оқибатларини камайтириш зарурлиги ҳақида эса ота-оналар ҳар доим ҳам ўйлавермайдилар. Ёки айнан ниманинг зарарлигини билишмайди. Ёш болалар компьютерда ишлаганларида эътибор берилиши зарур бўлган 4 та асосий омил бор. Болангизни эҳтиёт қилишингиз учун сиз бу меъёрий қоидаларни билишингиз керак...

Бир қарашда компьютер болаларга асосан ўйин ўйнаш учун хизмат қиладиганга ўхшайди. Аслида ҳам аксарият

болакайлар компьютерни ўйинлардан бошлаб ўрганади, ўзлаштиради ва бу улар учун жуда қулай кўникма ҳисобланади. Катта ёшлилар компьютердаги турли командаларни эслаб қолишга қийналаётгани, болалар эса замонавий технологияларни ҳатто катталарнинг ақлини лол қолдирадиган даражада ўзлаштириб боришаётгани ҳеч кимга сир эмас. Болани компьютер олдида ажратиш қанчалик қийин бўлаётганини ҳам яхши биласиз. Ахир, бугуннинг боласи компьютерни севади. Қолаверса, рақамли техника билан муомала қила билиш бугунги ва келажак замон кишиси учун саводхонлиқнинг муҳим белгиси бўлиб қолади. Аммо барибир меъерни назорат қилиш ота-она зиммасида.

Энди юқорида таъкидланган, яъни компьютернинг бола саломатлигига доимий таҳдид қилувчи 4 омилни келтирамиз:

1. **Кўз толиқиши.**
2. **Букчайиб ўтириш.**
3. **Рухий толиқиши.**
4. **Нурланиш.**

Дарҳақиқат, болага энг биринчи салбий таъсир ўтказадиган омил мониторингнинг кўзга "хужум"идир. Айнан шу таъсир сабабли компьютерда бироз ишлаган бола бошида оғриқ сезади ёки боши айланади. Агар бола компьютерда узоқ вақт, узлуксиз ишласа, бу ҳолат унинг кўзи толиқишига ва кўриш қобилияти пасайишига олиб келади.

Боланинг компьютерни ўзлаштиришини истасагу, аммо кўзига зарар қилишдан қўчмасак... Ҳўш, бу борада қандай

қарорга келиш мақсадга мувофиқ бўларди? Умуман, масалага жиддий ёндашилса, компьютернинг кўзга салбий таъсирини қоникарли даражада камайтириш мумкин.

Кўз ҳимояси ҳақида қайғуришни сифатли монитор танлашдан бошлаш керак. Кўзга зарарсиз мониторлар рўйхатида суюқ кристалл асосида ишланган (LCD) мониторлар етакчилик қилади. Улардан кейинги ўринда профессионал бўлган 15 дюймлик, 17 дюймлик ва 14 дюймлик мониторлар туради. Бу рўйхатни 1997 йилдан аввал ишлаб чиқарилган 14 дюймлик мониторларга келиб тўхтатганимиз маъқул.

1997 йилдан аввалги мониторларнинг кўзга берадиган зарар даражасини шартли равишда, 100 фоиз деб олсак, бошқа мониторларнинг болалар кўзига салбий таъсир даражаси қуйидаги жадвални ҳосил қилади:

1. Эскирган монитор – 100 фоиз.
2. Замонавий 14 дюймлик монитор – 70 фоиз.
3. Замонавий 17 дюймлик монитор – 60 фоиз.
4. Замонавий 15 дюймлик монитор – 40 фоиз.
5. Рангли суюқ кристалли монитор – 20 фоиз.
6. Оқ-қора суюқ кристалли монитор – 15 фоиз.

Бундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, эскирган мониторда бир соат ўйнаш, замонавий яхши мониторда 2-3 соат ўйнаган билан баробар.

Кўз толиқишига олиб келадиган иккинчи омил бу – **таъсирнинг таркибидир**. Овоз билан бериладиган катта статик, рангли таъсирлар кўз учун энг қулай саналади. Ёқимли овоз берилган расмлар ва фотосуратлар бола кўзи учун нисбатан хавфсизроқдир. **Компьютерда расм чизиш** кўпроқ диққат талаб қилади. Шу боис, бундай ҳолатда турли товушларнинг чалгитувчи хусусияти камайтириш ва ҳамма иш яна кўзларнинг зиммасига тушади.

Кўзларга салбий таъсирнинг бундан ҳам катта жараёни матнларни мониторингнинг ўзидан ўқиган вақтда юз беради. Демак, **интернет** боланинг кўзига анчагина хавф туғдириши мумкин экан. Ахир, унда имкон қадар кўп ва тез ўқиш талаб этилади.

Кўзларга энг катта зарар келтирадиган нарса бу – тез ҳаракат қилувчи **майда элементли ўйинлар**дир. Улар кўзларнинг хаддан зиёд толиқишига ва бу толиқишнинг узоқ вақт сақланиб қолишига олиб келади.

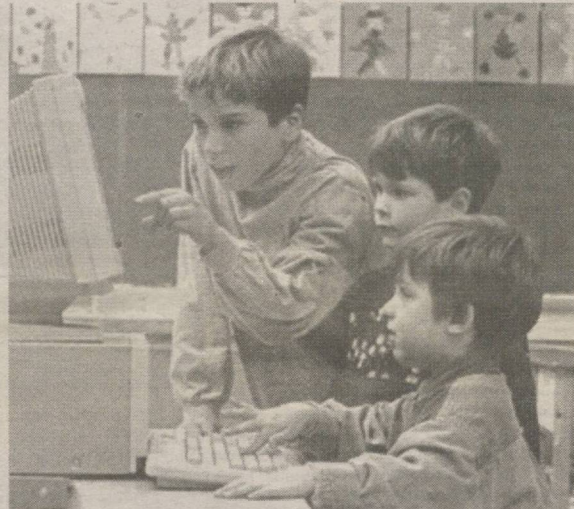
Боланинг соғлиғига зиён етказувчи иккинчи омил бу – **букчайиб ўтириш**дир. Бола компьютер олдида ўзини узоқ вақт қимирламай ўтиришга мажбур қилади. Натижада, қуйидаги муаммолар келиб чиқади.

Эркин нафас ололмастик, кўлларнинг маълум бир ҳолатда туриши, болаларнинг кўкрак қавасини сиқиб ҳолда туриши энгил нафас олишни

✓ БИЛАСИЗМИ?

қилиб ишланган бўлиши керак.

Бундай курси болага компьютерда ишлаш жараёнида ҳолатларини эркин ўзгартириб ўтириш имконини беради. Бола унда ўзига қулай баландлиқни танлайди, суянчигини ўзига қулай ҳолатга келтиради. Натижада у тез чарчаб қолмайди. Курсидаги тирсак тутқичининг икки ҳолатда фойдаси сезилади. Биринчидан, кўллар унга тиралгани учун тез толиқмайди ва кўл тирсак ўқи бўйича ҳаракатланиб, клавиатурадан «сичқонча»га ўтишда қийинчилик сезмайди. Иккинчидан, тирсак тутқичлар боланинг тўғри ўтириш ҳолатини сақлайди. Тирсак тутқичи кла-

вогирлаштиради ва ўпка, кўкрак қаваси билан боғлиқ турли хасталикларни келтириб чиқариши мумкин. Ёки узоқ муддат қийишқ ўтириш, суяк-мушак тизимининг нотўғри шаклланишига ва шу сабаб организми ўсиш жараёнида бўлган болаларда умуртқанинг қийишқ ривожланишига олиб келиши эҳтимоли ортади. Бунинг олдини олишни, энг аввало, мебелни тўғри танлашдан бошлаш керак. Стол, стул ва бошқа аксессуарлар бола учун махсус ишланган бўлиши жуда муҳимдир.

Тўғри танланган курси салбий таъсир хавфини деярли икки баробар камайтиради. Курси гилдиракли, суянчиги мослаштирилган, тирсакни тутиш тарадиган жойи бор, ўз ўқи атрофида айланадиган

виатура ўрнашган стол билан бир хил баландлиқда бўлиши лозим.

Стол ҳам махсус, яъни клавиатура учун 7-10 см. пастиқда алоҳида пастиқ торталихтача ҳам бўлиши керак.

Боладаги **руҳий толиқиш** – бу эътибор берилиши зарур бўлган учинчи муҳим омил. Маълумки, қизиқарли ўйинлар чоғида бола бор диққатини жамлаб ўтиради, кўп асабийлашади. Бу тарздаги салбий таъсирни камайтириш учун, энг аввало ўз вақтида меъерий таънаффуслар қилиши керак. Боланинг ёшига қараб маълум бир вақтдан кейин қисқа ва узун танаффуслар зарурлигини эслатадиган ёки шунга мажбур қиладиган дастурлар ўрнатиш, иккинчидан, боланинг қандай ўйин ўйнаётгани ёки

қанақа сайтларга кираётганини қатъий назорат қилиб туриш зарур.

Ота-оналар учун доимий ташвиш бу – компьютер мониторингдан **нурланиш**. Бу ўринда нурланиш деб аталувчи гамма нурлар ва нейтронлар ҳужумини тушунамаслик керак. Негаки, мониторларда бундай юқори энергия ҳосил қиладиган ускуналар йўқ. Шунингдек, тизим блоки ҳам бирор хавфли нурланиш чикармайди. Бу борада асосан **электростатик майдон** зарарли омил ҳисобланади.

Кинескопнинг электрон нурли трубкасида 20 минг атрофида, яъни оддий электр тармоғидаги электр қувватидан 100 баробар юқори қувват мавжуддир. Аслида, бу қувватнинг ҳам ўзи қўрқинчли эмас, аммо монитор юзасидаги майда чанг зарраларини компьютер қаршисида ўтирган боланинг юзига ўқдек тинимсиз отиб туриши зарарлидир. Бу зарарнинг олдини олиш йўли хонани озода тутиш, чангларни камайтириш, монитор юзасини доимий тоза сақлаш ва энг осон йўли компьютерда ишлагандан сўнг, юзни совуқ сув билан чайқаб олишдир.

Юқори частотали **электромагнит майдонининг** таъсирини нурланиш билан солиштириш мумкин, лекин масофа узайиши билан бу салбий таъсир ҳам кескин камаяди. Замонавий мониторларда бу майдон тепага ва қисман орқага қаратилган бўлади. Шунинг учун мониторларнинг тепасига нарса қўйиш ва у сари энгашини тавсия этилмайди. Суюқ кристалли мониторларда бундай зарарли хусусиятлар йўқ, электромагнит майдонлар эса даярли бўлмайди.

Азиз ота-оналар, фарзандингизнинг хоҳиш истагини бажариб, уларни хурсанд қилиш, қувончини кўриш сизга бир олам завқ ва хотиржамлик беришини тушунамиз. Фақат, бугуннинг компьютерсева боласидаги бу ёқимли эҳтиёжни қондириш баробарида унинг соғлом улғайишига ҳам жиддий эътибор бериш кераклигини унутиб қўймасангиз бўлгани. Ҳа, болангиз компьютерни севади, сиз эса болангизни кўпроқ севинг!

Наргиза САРИМОВА
тайёрлади

ДИЛДОШ ТОПИШ ОСОНМАС

«Дўсти йўқ одам бахтсизми?» - 14-сон

Ушбу мақолани ўқиб, ғоят таъсирландим. Айниқса, Жаброн Халилнинг дўстлик ҳақидаги қуйидаги фикрлари эътиборга молик: «Дўстан айрилиқда қуйинманг, қайғурманг, чунки унинг сизга ёқадиган барча фазилатлари у сиздан узоқлашганида билинади, зеро, тоғнинг гўзал манзараси чўққига чиққанда эмас, балки олисдан қараганда яхшироқ кўринади».

Яна биз биламизки, дўстлик ва садоқат тушунчалари ажралмасдир. Мен бир-

бири билан оилавий бордик келиб юрадиган эрхотинларни билардим. Нима бўлди-ю, бир эр-хотин ҳамда уларнинг фарзанди автохалокат туфайли оламдан ўтиб қолди. Уларнинг иккинчи боласи қариндошлариникида эканлиги туфайли

✓ АКС-САДО

омон қолибди. Марҳумларнинг таъзия маросимлари ўтганидан сўнг, қариндошлар ҳалиги 12 ёшли болани Меҳрибонлик уйига топширмоқчи бўлишди. Шунда тақдирнинг оғир зарбасига учраган оила билан дўст, яқин бўлган иккинчи оила ўз фарзандлари

қаторига уни ҳам қўшиб олишини айтиб, уйига олиб кетади...

Ана шу кичкинагина бир ҳаётий мисолнинг ўзи бизнинг халқ бу улғу туйғун қанчалар қадрлашини кўрсатади. Ниятим, ҳар бир одамнинг дилдош, сирдош, ҳар қандай кунда ёнида турадиган суянчиги — дўсти бўлсин. Дўсти йўқдан кўриш керак, деган гапни ҳам кўп эшитганман. Шундан асрасин!

Қамола АҲМЕДОВА,
ЎЗМУ талабаси

Бўка туманидаги Хўжақўргон қишлоғида умргузаронлик қилаётган Муслима ая Фуломованинг бир қаттиқ ҳаётий шиори бор: «Ўн икки фарзандимнинг бирортасига қариндошимдан келин қилмадим, бирортасига қиз ҳам бермади. м. Шукрки, невараларимнинг ҳаммаси соппа-соғ!»

ЎРГАНГАНИНГ ЎЗИНГА

АГАР...

→ Пойафзал тозалайдиган мой қуриб қолган бўлса, шакарли сутдан бир неча томчи қўшиб юборсангиз яна ўз холига қайтади.

→ Лаб бўёғининг бўшаган (диши ичига паролан солиб қўйсангиз яхшигина нина кутига айланади.

→ Пол бўялгандан сўнг чиқадиغان бўёқ хидини йўқотиш учун челака сув солсангиз кифоя.

→ Дазмолингиз тагига синтетика, крахмал ёпишганми?

Унда сиркага ботирилган юмшоқ латта билан артинг.

→ Музлаткича ёқимсиз хид пайдо бўлган бўлса, қора нон бўлагини қўйинг. Бир неча соатдан кейин хид йўқолади.

ШУ ҚўЛЛАРДИР, ШУ ҚўЛЛАР...

→ Бир дона лимоннинг шарбати солинган сув қўл терисини юмшатади.

→ Қўлларингизни картошка ёки лимон бўлақлари билан артсангиз оқаради.

→ 2-3 дона сабзини қирғичдан чиқариб 2 чой қошиқ крахмал қўшинг, сўнгра битта тухум саригини аралаштириб, ушбу ниқобни 20 дақиқа қўлларингизга суриб қўйинг. Олдин илик, сўнгра совуқ сувда чайкаб ташланг.

→ Сабзининг сувига лимон шарбатини қўшиб қўлларингизни артсангиз майинлашади.

→ Тузланган қарам ва картошканинг бир хил миқдорда олинган сувига қўлларингизни 20 дақиқа ботириб турунг. Бу муолажадан сўнг қўлларингизга крем суриб қўйинг.

АЛОЗДАН НИҚОБ... ХАР ҚАНДАЙ ЮЗ ТЕРИСИ

УЧУН: 1 ошқошиқ алозга 2 ошқошиқ эритилган асал аралаштириб, юзга суртиласа, ажин тушишининг олдини олади, терини тозалайди, тетиклаштиради.

АЖИНГА ҚАРШИ: 1 ошқошиқ алоз сувига юз кремни аралаштириб, 15-20 дақиқа суриб илик сувга ювилади.

ЁЎЛ ИЮЗ УЧУН: 1 та тухум оқига 2 чой қошиқ алоз суви, 1 чой қошиқ лимон суви аралаштириб, ниқоб тайёрланади. Ушбу юзга суртилган аралашманинг бир қавати қуригач, яна бир марта сурилади. Қуригач, совуқ сувда ювилади.

ҚУРУК ЮЗ УЧУН: 1 чой қошиқ алоз, 1 чой қошиқ асал, озроқ глицерин ва сув қўшиб тайёрланган аралашмага арпа уни қўшилади. Юзга сурилган, 20-25 дақиқадан сўнг илик сувда ювилади. Бу муолажани ҳафтада 1-2 марта бир ой давомида қўллаш тавсия этилади.

ТЕРИНИ ЁШАРТИРАДИ: Алозни гўшт қиймалагичдан чиқариб, 10-15 дақиқа юзга қўйи-

лади. Олдин илик, сўнгра совуқ сувга чайилади. Бу аралашма фақатгина ажинларни йўқотмасдан терини тетиклаштиради.

МОМОН ЎГИТЛАРИ

→ Жигарни пиширишдан олдин уни 1 дақиқа қайнаган сувга солиб, сўнгра совуқ сувга чайканг. Суви селгигач, пиширсангиз мазали бўлади.

→ Жигарни пишираётганда туз қўшманг, қотиб қолади.

→ Картошқадан пишираётган котлетингизга озроқ чой содаси қўшиб юборсангиз ичи говак-говак бўлиб чиқади.

→ Шўрвани секин оловда милтиратиб қайнатинг. Шунда витаминларини сақлаб қолади.

Б. СУЛТОНОВА тайёрлади.

Канаданинг Монреал шаҳрида бу ўсимлик шарафига ҳайкал ўрнатилган. Бир вақтлар у ерда қурғоқчилик юз бериб, ҳеч қандай ўсимлик ўсмай қўйган. Натижада очарчилик бўлган. Фақатгина топинамбур кўклар. Унинг меваси билан одамлар қийинчиликдан қутулиб қолганлар.

Илмий номи «гелиантус туберозус» бўлган топинамбур ер

фруктоза, микро ва макроэлементлар ва 2-4 фоиз азот моддалари, шунингдек, витамин В1 (аневрин), С, темир, кальций, калий, натрий, магний, кремний, фосфор, рух, марганец, хром, мис ва каротинларга жуда бой экан. Айниқса, одам организмга жуда яхши сингадиган ўсимлик инсулини мужассам.

Ер нокининг таркибий қисми

ТАБИАТ — ДОРИХОНА

Уларни яхшилаб ювиб, кесилади. Оз миқдорда ўсимлик ёғи билан аралаштирилади ва салат сифатида тановвул қилинади.

Ўсимлиқнинг илдизмеваси, барглари, пояси ва гулларида шифобахшлик хусусияти мавжуд. Топинамбурнинг илдизмевасини сархиллигига туз ва зи-

БИЗ БИЛМАГАН ТОПИНАМБУР

ноки деб ҳам аталади. Унинг ташқи кўриниши ўсимлиқнинг кунгабоқарни эслатади ва у фойдали илдизмеваси билан фарқ қилади.

Топинамбурнинг илдизмеваси картошка билан бемалол тенглаша олади. Бу фаройиб ўсимлик ҳеч қандай парваришсиз, бир жойда қирқ йилгача ўсиш хусусиятига эга. Яна бир қизиқ жойи, нурланган жойларда ўсган бошқа ўсимликлар радиацияни ўзига шимиб олади. Лекин топинамбурда бу ҳол кузатилмаган. Дехқонлар картошканинг зараркунанда кўнгизи ҳақида яхши билишади. У картошка ўсимлигидан тортиб, мевасигача еб битиради. Олимларнинг айтишига қараганда, агар ерга битта топинамбур битта картошка қилиб экилса, зараркунанда ўсимликка тушмас экан...

Бу ўсимлик биринчи марта ўтган асрнинг 30-йилларида Россия худудидан Ўзбекистонга олиб келиниб, маданийлаштирилган. Унинг туганагидан асосан қорамолларга сутини кўпайтириш ҳамда нутрияларга юнгини яхшилаш учун емиш сифатида берилган.

Ҳозирги кунда юртимизда ушбу ўсимлик тонналар етиштирилмоқда. Нега бунга эҳтиёж сезилди, дерсиз? Айни шу савол билан топинамбур устида иш олиб бораётган **Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, кимё фанлари доктори, профессор Собир Аминовга мурожаат қилдик.**

— Топинамбур таркибида 3 фоиз оқсил, минерал тузлар,

лари гипертония, аритмия, қон айланишининг бузилишида юрак-қон томир фаолиятига ижобий таъсир кўрсатади. Шунингдек, асаб тизimini ҳам мустаҳкамлайди. Сийдик ҳайдайдиган ва ич сурадиган дори ҳисобланади. Ундан ташқари, қандли диабетни даволашда жуда фойдали бўлган инсулин деган полесахарит бор. Излашларимиздан маълум бўлдики, топинамбурнинг туганагидаги инулин моддаси октябрнинг охири ва ноябр ойи ўрталарида жуда кўп тўпланар экан. Йиғиштириб олиб, майдаланади. Эланади. Биз бунини топинамбур қуқни деб атадик. Дорига гликоинувид номини бердик. Глико — бу қанд деган маънони, ину дегани таркибида инулин бор ҳамда витаминлар борлиги учун гликоинувид деб атадик.

Кандли диабет касаллигини даволашда ўсимлиқнинг баргларидан фойдаланилади.

раворларсиз 50 граммдан қуқнига 2-3 маҳал овқатдан ярим соат олдин истеъмол қилган маъқул. Бунда унинг пўстлогини олиб ташламасдан, оқар сувда яхшилаб ювиб ишлатиш керак. Қуритилган илдизмевасидан тайёрланган қайнатма қонда қанд миқдорини камайтиради, гемоглобинни ошириб, ошқозон ости безига ижобий таъсир кўрсатади. Қайнатмани тайёрлаш учун 3 ош қошиқ қуритилган илдизмеваларни 1-2 литр сувда 1 соат қайнатилади. Шакар қўшмасдан ҳафтасига 2-3 марта 1 литрдан ичилади.

Ошқозон яраси касаллигини даволашда топинамбурнинг майдаланган илдизидан 1 чой қошиқ олиб, устига 1 стакан қайнаган сув қўйилади. Бу ичимликни қуқнига 4-5 марта овқатланишдан 15-20 дақиқа олдин ичилади.

2 ош қошиқ ер нокининг шарбатини тенг миқдорда булоқ суви билан аралаштириб, эрталаб ичилади, жигилдон қайнаши, бош оғриғи ва босим кўтарилишида яхши ёрдам беради.

Кўнгил айнаши, ошқозон атрофидаги оғриқлар ва ич қотишини бартафат этишда ўсимлиқнинг шарбатидан 1 ош қошиқда қуқнига 2-3 марта овқат вақтида ичилади.

Топинамбур илдизмевасидан турли хил усулларда мазали таомлар ҳам тайёрласа бўлади. Хоҳланг уни қовуриг, хоҳланг димланг ёки қайнатинг. Ер нокининг мазаси қарам ўзагининг мазасини эслатади.

Аброр УМАРҚУЛОВ тайёрлади.

ЭРМОН — ДАРДГА ДАРМОН

Эрмон кўп йиллик, бўйи 50-100 см. гача етадиган ўсимлик. Пояси тик ўсувчи, илдиз барглари узун бандли, юмалоқ, юқоридагилари эса у бўлакли бўлиб, пояда банди билан кетма-кет ўсган. Поя ва барглари сертуқлиги боис қумуш рангда қуринади. Гуллари майда сарик саватчадек тўпланган. Эрмон йўл ёқаларида, ўтлоқ, экинзорларда бегона ўт сифатида ўсади. Ўсимлиқнинг ер устки қисми тиббиётда ишлатилади.

Бу ўсимлик қадим замонлардан буён халқ табибатида ишлатиб келинади. Қайнатилганда чиқайтган буғи қулоқ оғриғи ва қулоқдан рутубатлар оқишида фойда қилади. Абу Али ибн Сино шундай ёзган:

«... Эрмон рангни яхшилайдиган, «Тулки касаллиғи» га шифо. Кўз ости ва юздаги гунафша

рангли изларни йўқотади. Сув билан хамир қилинган, эшакем тошганда фойдали.»

Эрмонни айниқса гуруч билан қайнатиб ейилса, гижжаларни ўлдиради... Халқ табибатида ўсимлик гуллари қайнатмаси безгак, бавосил (геморрой), ичак ярасида қўлланилади. Шунингдек, иситмани туширади, пешоқни хайдайди. Қайнатмаси зарпечак қайнатмаси билан омухта қилинса, анемия (камқонлик) га даво.

Эрмон жигилдон қайнашини, оғиздаги нохуш хидни йўқотади. Юмалоқ гижжаларни туширишда ўсимлик дамламасидан ҳуқна қилинади.

Ҳозирги вақтда ўсимликдан спиритли эритма (настойка), дамлама экстракт тайёрланади. Бу малҳамлар иштаҳа очади, таом ҳазмини яхшилайдиган.

Циститни даволашда эрмон ўтидан 2 чой қошиқ олинади, устига 200 мл. қайноқ сув қўйилади. 2 соат мобайнида дамланади. Сўнгра докка сузилиб, қуқнига 3 маҳал 100 мл.дан таомдан олдин ичилади.

Оғрикли ҳайзда 1 чой қошиқ эрмон ўтига 200 мл. қайноқ сув қўйилади ва 30 дақиқа қайнаётган сув ичига идиш билан солиб қўйилади, сўнг 15 дақиқа дамланади. Қуқнига 2 маҳал 100 мл.дан ичилади.

Эрмон қайнатмаси битиши қийин яра-жароҳатларга 2 маҳал суриб боғланса, тузатади. Шунини ёдда туттиш керакки, эрмон доривор омиларини ҳомилдор аёлларга бериш тавсия этилмайди.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ, доришунос

НАЗМ ГУЛШАНИ

Ўроз Ҳайдар ўндан ортик китоблар муаллифи. Шеърлари гаройиб рамзлар, ўзига хос оҳанглар ила йўғрилган. Шоирнинг шеърлари инглиз, рус, турк ва тожик тилларига таржима қилинган.

БИР ТАБАССУМ ҚИЛИНГ...

Кўксим тоғдир Сизнинг севгингиз билан, Гулим, шарт эмас-ку, менинг севишим. Ахир ёқиб бўлмас ёлғондан гулхан, Бир умр кўнглингиз овлашдир ишим.

Бир табассум қилинг, мен ҳам жилмайяй, Қиқирлаб кулсангиз кулай қиқирлаб. Менга қийин қовоқ уйсангиз атай, Ахир суякларим кетар қисирлаб.

Бир томчи тўқилмас галвиримдан сув, Бир доним янчоламас тесирмоним ҳам. Сизга қолгандайин дунёнинг иши, Ўзингиз тутасиз бунча мукаррам.

Қимордан ютмадим севгингизни мен, Кўчадан топмадим топгандай тилло. Бир ҳаёт истовдим яшамак учун, Сизсиз яшайман яшмай, илло.

ТАКАББУР

Кечирасиз, шу ҳибдон сизники бўлса, Келибмиз-да, қандай адашиб бир гал. Ибий, ҳув йўлак ҳам сизникими-а? Унда койиб қўйинг, сизники ўрал.

Сизга қарашлими катта кўча ҳам, Юрар эканмиз-да, томма-том сакраб. Меники дейсизми, шу кўҳна гўша, Нега ўшқирасиз силтаниб-сачраб.

Бағзан зерикканда боқайлик кўкка, Келиб чиққан ҳолда имкониёғиздан. Мабодо замин ҳам сизники бўлса, Яшар эканмиз-да, осмонингизда.

Менинг қўналганда қурибсан ошён, Юрагинг қилига тегмовдим, узр. Суруви бўрига бой берган чўпон Илон ютсан каби сен-да, бехузур.

Айтмоқдан қайтмайсан тошингни тер, деб, Ахир, алақачон терилган тошим. Нечун остонамга бермоқдасан зеб, Айт, ўз остонамга урайми бошим.

Яна ўз остонам сеники бўлса, Қўналган ҳам турса беғонасираб. Ет нигоҳ-ла атроф гамгин тиклаша, Ташқарида ёнсам мен сени сўраб.

О, чидаш мумкинми?! Кўкка кетар дарз Унсиз шивиримдан шу лаҳзадаёқ. Ҳали ҳаётимга сўрамоқдан қарз, Асраб қўймаганим кўмакка тупроқ.

Ўроз ҲАЙДАР

Дўппи киймай қўйди одамлар... Мухаммад ЮСУФ

— Ҳой, одамга ўхшаб, мундоқ дўппи-пўппи кийиб чиқ тўйга! — отамнинг бу танбехидан сўнг остонада бир зум туриб қолди.

— Ҳозир ҳеч ким дўппи киймай қўйган-ку, ота?! — дедим ноумид.
— Одамларминан сени нима ишинг бор! — отам бошларидида янги дўппи-сини ечиб, менга узатдилар-да, ўзлари уй ичида қиядиган эски папоқларини қўлга олдилар.

Ҳозир қизиқ-да, эскисини кийиб юрсангиз, "нима, пулинг йўқми?", деб камситадиганлар ҳам бор, бошингизда янги-гироқ дўппи кўриб қолишса, хавотир билан «тинчликми, ишқилиб?» деб сўраб ҳам қўйишади. Хуллас, нимасини айтасиз, шу боис отам иккимиз битта янги дўппини навбати билан тўй-маъракаларга кийиб чиқишга ўрганиб қолганмиз. Кетаётганимда, отам орқамдан қаттиқ тайинлаб ҳам қўйди:

— Тагин ўтирган жойингдан ечиб қўйиб, эсингдан чиқиб қоп кетмасин!

Тўйхона ари уясидай гавжум. Ҳожибой қизиқчи келармиш, деб туманнинг ярми кўчиб келганга ўхшайди. Тўй эгаси даврани олиб борасиз, дегани учун дарров санъаткорларга ажратилган сўри томонга ўта қолдим. Отарчи йигитлар сиполик билан асбоб-анжомларини созлаб ўтиришган экан. Улар билан сўрашиб, тўйни очиш учун микрофонни қўлга олдим. Тўй ҳам қизий бошлади.

Бир жуфт кўшиқдан сўнг, Ҳожибой акага навбатни берган пайтим қийқирик бўлиб кетди. Айрим, ширакайф шинавандалар эса у хали гапга оғиз очмасидан бурун чўнтак қовлаб, даврага йўргалаб қолди. Биров қизиқчининг чўнтагига, бошқаси қўлига атаганини қистирганча, яшанг ака, деб кетаётган пайт кимдир бошимдаги дўппини шартта юлиб, Ҳожибой аканинг олдига лапанглаб жўнаб қолса денг. Унинг бошига кийдирилган дўппимга айлантириб пул қистириб чиққач, "ҳали яна келаман", — дея даврага кириб кетди. Қизиқчим, "рахмат, раҳмат, ака, яна келсангиз бош устига" деб, пуллари териб, чўнтагига тикди. Бошқалар ҳам бўш келмапти. Ниҳоят, Ҳожибой акамиз ярим шинавандаларнинг ичагини "узиб" бўлгач, менинг "пултопар" дўппини микрофонга кийдирди-да, секин даврадан чиқиб кетди. Мен ҳам ҳеч нарса кўрмагандай, ўртага чиқиб, дўппимни кийиб, навбатни қўшиқчиларга бериб юбордим.

Ҳозир кўп жойлардагидай, биз тарафлардаям модага айланган, бўлар-бўлмас қўшиқ айтилса, ё мусика чалинса, худо берди деяверинг, етмиш яшар чол-кампиру, беш ёшли болачаям жўр бўлиб, чанг-тўполон ичида ўйнайвереди. Қарасам, бир пасда даврага одам тўлиб кет-

ди. Шу пайт кимдир орқа тарафимдан яқинлашаётганини сезиб, бошимдаги дўппимни шаппа енганча, қўлимга ушлаб олдим.

— Ҳой, укача, қани дўппини бақча бер! — деди тепамда турган девдай бир эркак шамолда қолган қамишдай чайқалиб.

— Нима деярсиз, ака, соч тўқиладиган касалим бор, ўта юқумли, — менинг бу баҳонам ҳам унга заррача таъсир қилмади, аксинча, ғазаби кўзиб, дўппига бургутдек чангал солса бўладими.

— Вей, ўртақаш, эртага-чи, бозордан сенга унтасини олиб бераман, ўлиб қомайсан?! — дея қўлимдан юлиб тортиб олди-да, тебрана-тебрана қўшиқчи томонга қараб жўнаб қолди.

— Кекирдагингни чўзма-да, аввал ўзингга битта дўппи ол!, — дедим унинг

Дўппи

орқасидан, эшитмасаям ўзимча гудурлаб. Жуда аламим келиб, ҳеч ким узаатмасаям, столда турган ароқдан пиёлага тўлдириб, отволдим.

— Ақлиз бўлса, ока, бунақа жойга дўппида келманг, — деди хонандаларни машинасида олиб келган шофёр бола ярамга тўз селиб.

Мен энди қўшиқчининг бошида турганими-йўқми, деган хавотирда у тарафга қарадим, кўриб кетдим: дўппим йўқ эди!

— Ие, қани?! — мен шахд билан ўрнимдан туриб, атрофга аланглай бошладим. Э, хайрият-ей, даврада ўйнаётганлар тўй эгасини ўртага олиб ўйнатишар, унинг ошқовоқдек бошига кўндирилган дўппини танидим... меники, унгаям одамлар айлантириб, пул қистирдишарди. Мен ҳам, ҳа, майли, қўшничилик хурмати, деб чўнтак қовлаганча чанг кўтарилиб ётган тарафга қараб юрдиму, аммо улгуролмадим. Тўй эгасиям анойи эмасакан, пуллари йиғиб, чўнтагига тикди-да, дўппини унга қараб муқом қилаётган қориндор мехмоннинг бошига кўндирди. Тўй баҳонасида дўппили бўлиб қолган меҳмон эса ўзига кўрсатилган иззатдан яйраб кетдим, ўз журналари ўтирган сўри-

ҲАЖВИЯ га қараб кетворди. Шериклариям бир марта ўртага тушиб, дўппили бўлиб қолган дўстларини кўриб, ўйинга тушиби ва навбати билан "пултопар" дўппини бир-бирларига кийдира кетишди.

Менинг бу ширакайф даврага не мақсадда яқинлашаётганимни сезган тўй эгаси йўлимни тўсиб:

— Нимажон ука, дўппидан хавотир олманг! Бирон нима бўлса ўзим билан-гардонман! Сўраманг, уят бўлади, ундан кўра, юринг, юзта-юзта отамиз! — дегачгина ўзимга келиб, жойимга қайтдим.

Тўйчи қўшим билан учинчими, билмайман, ё тўртинчими пиёлани чўқиштираётган пайтимиз чироқ ўчди-ю, тўйхона гага-говурга айланди.

— Дўппим қани! Ким олди, илтимос, беринглар, отамники эди! — ҳеч ким менинг бу илтижомга қўлоқ сола диган аҳволда эмаслигидан, гандирак-лаб-гандираклаб, зўрга уйга етволдим-да, таппа ташладим...

— Ҳой, қани тур, чошгоҳгача ухлайдим соғ одам, дўппини бер! — отам ҳассаси билан мени туртиб уйғотдилар.

— Ҳатимга кеч қолаяппан, бўл тез! — Дўппи?! — мен луққиллаб оғриётган зил-замбилдай бошимни зўрга кўтарганча отамга анграйдим. — Қанақа дўппи?!

— Оббо, кеча кийиб кетдинг-ку галварс, минг марта тайинладим сенга, эҳтиёт бўлгин, деб. Ҳўқкиздай ичиб, тўйда олдириб қўйгансан-да! — Майли, эски бўлсаям кийиб бориб келай, сенминан кейин гаплашаман...

...Тушга яқин сал ўзимга келиб, кеча тўй ўтган уйга бордим. Ховлининг ўртаси талотум кечган майдонни эслатарди. Ёнбошлаб қолган стол-стулар, тахтаалар тушиб кетган қаровотлар ора-лаб, қоронғуда йўқотган дўппимни излашга тушиб кетдим.

Икки қаровот орасидаги қўлмақда лойга беланиб ётган дўппимни кўриб, қўлга олдим-да, галати бўп кетдим.

— Қани, келинг, ҳамсоя, — тўй эгасиям бошини чангаллаб, қовоқлари шишиб уйдан чиқиб келди.

— Нима топволдингиз лойшангдан?! — Дўппини-да, — дедим алам билан.

— Ха-я, мен бирор ҳамён товибсизми деппан, — у хафсаласизлик билан қаровот четига ўтирди. — Аммо-лекин, ким нима деса, десини тўй зўр бўлди — я! Дарров кетворибсиз, чироқ ўчганидан кейинам ичкарида, қолган жойидан роса олибсиз-да, қўшни!

— Дўппим янги эди-да, ака, — дедим унга кечаги балогардонлик ҳақидаги гапини эслатиш учун.

— Бош омон бўлса, ошна, дўппи топилади, нима дедингиз?! — у секин ўридан туриб, қоринни қашиди ва эътирозга ўрин қолдирмайдиган оҳангда деди:

— Ё дўппини аламига бошогрик учун юзта-юзта олазимми?!

Р.С. Агар шу ҳажвиям учун каттароқ қалам ҳақи олсам ўзимгаям, отамгаям биттадан янги дўппи сотиб олган бўлардим, ўлай агар...

Оллоёр БЕГАЛИЕВ

ҲАЁТ ДАРСИ ДАВОМ ЭТАВЕРАДИ

Таълим тизимида, тарбия масаласида ҳар доим турли хил изланиш, тадқиқот ва таҳлиллар олиб борилади. Менинг назаримда, бу икки эгизак тушунчаннинг дебочаси МАКТАБДА. Бу гапни бекор-га айтмаяпман. Чунки ҳар қандай бола-нинг фикрлаш, атроф-муҳит ва одамларга, энг муҳими, ҳаётга бўлган муносабати мактабда шаклланади, мустаҳкамланади. Албатта, бу борада Оила ва Мактабнинг қай бири бирламчи, деб баҳслашишнинг ўзи галати. Негаки, бу икки занжир боланинг эртанги кунини белгилашда муҳим омил вазифасини ўтайди.

Шу ўринда бизнинг 42-умумтаълим мактабимиз жамоаси ҳам энг аввало, мактаб таълимини ривожлантириш Давлат дастури доирасида белгилаб берилган вазифаларга асосланиб, шунингдек, ўз тажрибаларимизга суяниб, болаларимизнинг ташқи ва ички дунёсини чуқур тах-

лил этиш орқали уларнинг нозик кўнгли-ларига йўл топяпмиз. Масалан, 57 нафар олий, биринчи ва иккинчи тоифали

ИБРАТ

мураббийларнинг билим бериш услублари турлича. Албатта, ҳар бир ўқитувчи, аввало, ўзи эгаллаган фан сир-асрорларини ўргатишда асосан замонавий таълим ўргатиш тизимига қатъий риоя қилиши керак. Агар муаллимнинг дунёқарши, даврга бўлган муносабати эскича услубда қолиб кетган ёки деярли изланмайдиган бўлса, эртага шогирдларининг ҳоли не кечини тасаввур қилаверинг. Хайриятки, бугунги кунда бундай тоифадагилар нафақат бизнинг мактабда, балки мамлакатимизда ҳам топиламан керак. Бундайлар аввал ўзини, кейин эса болаларни алдайди-да. Шу боис айтмоқчи-манки, энди эскича ишлаш даври ўтди.

Яна ўз жамоамизга қайтадиган бўлсам, биз таълим сифатига, ўқувчининг фанлар-

ни ўзлаштириши, одоб-ахлоқи каби жиддий масалаларни бир-биридан айрича кўрмаймиз. Яна бир муҳим жиҳати, мактабимиз билан маҳалла-қўй, ота-оналар ҳамда хотин-қизлар қўмиталари ўртасидаги муносабат ўзаро ҳамкорлик асосида олиб борилади. Айниқса, жорий йилда таълим муассасарида ижодий муҳитни янада ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилаётгани бизнинг жамоамизга ҳам жиддий масъулият юқлапти. Бугунги кун ўқитувчиси кечагидан кескин фарқ қилишини, ўз навбатида ўқувчи ҳам энди чинакамини истиқлол даврининг фарзанди эканлигини руҳан ҳақи этиши кераклигини замоннинг ўзи талаб қилаётир. Зеро, ҳаёт тўхтаб тургани йўқ, Демак, ҳаёт дарси давом этаверади!

Машхура РАЙИМЖОНОВА,
Тошкент вилояти, Пискент туманидаги 42-умумтаълим мактаби директори.

(Давоми. Бошланиши ўтган сонларда)

— Уйдагилар... қиз кидиришяпти.
— Тавба, уйландиган сизми ёки уйдигиларми?

— Мен ота-онамни хурмат қиламан, улар... кўнглимга қарашади, — йигит Ҳамиданинг шаддодлигини калакага йўлди чоғи, бирдан қовоғини уйди. Ҳамида секин Салимага қараб, «ҳҳ» дея йўталиб кўйди. Қизариб кетган бармоқларини силаганча суҳбатга аралашмай турган Салима бирдан сергак тортди. Йигит билан кўзлари тўқнашди. Юраги бир қалқиб тушди. Йигит норғул, хушрўйгина, йирик кўзлари меҳр билан жовдираб турипти. Салима қизарибгина ерга қаради.

— Илтимос, йўқ деманг, — йигит энди Ҳамидага эмас, Салимага қараб гапирди.
— Сизга қачонга керак ўзи? — Салиманинг йигитга айтган биринчи сўзи шу бўлди.

— Шошилич эмас, — деди у хурсандлигини яширолмай, ҳовлиқиб. — Вақтингиз бўлганда тикиб кўрсиз.
— Ҳозиргина шошилич, деб айтдингиз-ку? — деди Ҳамида гап қистириб.

— Ҳа, энди...
— Майли, буёққа юрингчи, — Салима мийғида қув табассум уйнаб турган Ҳамиданинг юзига хижолатомуз қараб кўйгач, йигитни парда тугилган бурчакка бошлади. У сумкасини кўтариб, эргашди. Чевархонада булардан бошқа одам кўринмас, шунинг учун парда ортга ўтишининг ҳам ҳолати йўқ эди. Аммо одат шу, Салима бурчакдаги стол ёнида тик турганча кийимликни йигитнинг бўй-бастига мослаб, ўлчаб бошлади. Негадир ҳаяжонланар, юраги уйнар эди. Айниқса, ўлчагич тасмани йигитнинг хипча белидан ўтказиб, айлантраётганида қаттиқ энтикиб кетди. Шу алфозда гапириши, ўлчовнинг мослигини сўраши осон бўлмади. Мушкулни йигитнинг ўзи осон қилди, «нима деса «бўлади», «яхши», «хўп» деб тураверди. Салиманинг бур тутган кўллари қалтираб, кийимликка зўрга белги қўйиб чиқди. Энди буюртма қоғозини ёзиш қолган эди.

— Исм-фамилиянгизни айт-воринг, — Салима хотиржам, илтимос оҳангига гапирса-да, бу сўроғида қутилмаган бир қизқичиш ҳам йўқ эмасди.

— Шокиров Салим, — деди йигит ва энди турар жойини айтишга чоғланган ҳам эди-ки, қизнинг галати қараб қолганини кўриб, ҳайрон бўлди.

— Ана холос! — дераза олдида кўчага тикилиб, аҳён-аҳён парда ортга зимдан разм солиб турган Ҳамида хитоб қилди. — Адаш экансизлар-да!

— Исмингиз... Салимами? — йигит ҳам қизга таажуб ва қизиқсиниш билан тикилди.

— Мана қоғозингиз, келаси ҳафта хабар оларсиз, — деди Салима индамай қоғозни узатаркан. Ҳамидага ҳақдиндан ошаверма, дегандек бурнини жийириб қўйди.

Йигит қайта-қайта раҳмат айтиб, чиқиб кетди.

Қизлар кўчага чиқшганда зинапоя қаршисидаги йўл четида турган кичик автобусни кўришди. Рулда боғий йигит. У чеварларни кўриши ҳамон машинасини энгилгина сигнал чалиб, эшикни очди.

— Чикинлар, обориб кўрман.
Салима секин бурилиб, кета бошлаган эди, Ҳамида тирсагидан тугтиб, шипшиди: «Тезроқ етволадиган бўлди, ноз қилма энди».

Хуллас, автобусга ўтиришди. Анчагача ҳеч кимдан садо чиқмади. Фақат Ҳамида аҳён-аҳён «ўнган», «чапга» дея йўл кўрсатиб борди. Йигит рўпарасидаги ойнага қараб-қараб кўяр. Салиманинг нигоҳини қидираб эди. Ниҳоят, кўзлар тўқнашди. Салима бир чимирлиди-ю, четга ўгирилиб олди. Деразадан кира-

ётган баҳор эпкини сочларини ўйнай бошлади.

Кўп ўтмай туман маркази орта қолди. Манзара ҳам ўзгарди. Паст-баланд адирликларда япроқ ёзган кўркам дов-дарахлар оқшом шабадасида энгил чайқалади.

— Сизни ҳам овора қиладиган бўлдик, — деди Ҳамида ниҳоят жимликни бузиб.

— Овораси бор эканми, — деди йигит гап очилганидан сал дадилланиб.

— Қизлар машинангизга кўп чиқишадими? — Ҳамиданинг яна шайтони тугди.
— Ҳа, энди... йўл-йўлақай кўл кўтаришга олволаман, савоб ҳам керак-ку, — у негадир ланжроқ гапирди.

— Ҳмм... Савоб яхши нарса! — деди Ҳамида томоқ кириб. У кесатяпими ёки самимий гапиряптими, — йигит билмай қолди. Пешонаси тиришди, бу но-

Шодмон ОТАБЕК

си борлигини билиб қолди. Алоқа бўлимида ишлайдиган дугонаси аниқ билиб берди. Йигитнинг ўзи оёғига йиқилгудай бўлди, гуноҳини бўйнига олиб, кечиришини ўтинди, олдинги хотинидан аллақачон ажралгани, фақат ишнинг айрим, расмий томони қолганини айтиб, қасам ичди. Салима буларни эсласа кўнгли оғрийд. Қандай даҳшат! Қандай шармандалик! Нега тақдир уни шундай кимсга рўбарў қилди? Қайси гуноҳи учун?

Дугоналари, ишхонадаги ҳамкасблари кўнглини кўтаришиб, овутишди: Яхшиям тўйдан олдин ошкор бўлди. Кейин билганингда нима қила олардинг? Қўй, ўзингни кийнама, садқайи кўз ёшинг, келган ҳамма бало-қазо ўшанга урсин! Худога шукр қил, хали ўн гулингдан бир гулинг очилмаган-ку!

Дарҳақиқат, Салима чиرويلى эди. Бунга ўзи ҳам яхши биларди. Мактабда, кейин шаҳарда ўқиб юрганида қанча-қанча йигитлар орқасидан югурмаган. Нима жин урди-ю, ўша хотинбозга рўйхушлик берганини ўзи ҳам сезмай қолди. Мана энди билангиларнинг ҳамма оҳ-воҳлари ёлгон, фақат тузук экан, тузук!

Беихтиёр кўз олдига ўша шим тиктирмоқчи бўлган йигит келди. Наҳотки у ҳам шундай бўлса?! Кўринишидан унақага ўхшамайди. Ким билсин, одамнинг олмаси ичди. Хали уйланмапти, аммо бўлажак қайлиғига неча марта хиёнат қилиб улгурди экан? Ҳайдовчининг ҳар қадамида қиз-жувонлар учрайди. Буларнинг орасида кўзини сузадиганлари қанча! Аслида, ҳамма айб аёлларнинг ўзида.

Кўз олайтирадиганини бор-э, тошингни тер, деб қаттиқроқ жеркиб ташлашса-ку пилдир-пис бўлиб кетади-я. Турри, баъзан бу ўлгуларнинг сеҳру жодусига тоб бериш қийин. Бўлмаса ўша яшшамагурнинг ёлгон сўзларига учиб, лаққа тушармиди? Яхшиям осон кутулди. Йўғ-э, осон эмас. «Тўйи бузилган» деган иснодга қолди-ку. Удумимиз қуриб кетсин. Келадиган совчи албатта маҳалла-кўй, кўни-кўшнидан сўраб-суриштиради: қанақа қиз ўзи? Келин қилсақ, арзийдими? Дўст-душман ҳамма жойда бор. Маҳалладаям топилади:

— «Ҳа энди, ёмон қиз эмас-ку шу... унаштирилгандан кейин бир марта тўйи бузилган. Бир мартагина, айланай. Сиз ҳеч хавотирланманг. Ўзи жуда ажойиб қиз, пазанда, саранжом-саришта».

— «Ҳмм... Тўйи бузилган денг. Нега-лигини билмайсизми, ўргулай?».

— «Ким билсин, айланай, билган ундок, билмаган бундоқ дейди».

— «Ишқилиб, шафтолини данаги билан ютиб қўймаганмикин?».

— «Бунисини ким билади дейсиз, текшириб кўрмаган бўлсак...»

Салима ўзи ҳақида бўлиши мумкин бўлган миш-миш, гийбатларни кўз олди-га келтираркан, баттар юраги сиқилади. Ҳар қалай, тахминда жон бор, ўша но-хуш воқеадан сўнг совчиларнинг оёғи тортилиб қолди. Келганлари ҳам бир кўриниш бергач, қайта қорасини кўрсатмасди. Бу ҳам камлик қилганидек, кейинги вақтларда нуқул хотин кўйган ёки хотини ўлганлардан совчи келадиган бўлди. Гўё ҳамма атайин ўша шармандаликни эсига солиб, жиғига тегиш учун жўрттага ўкакишаётгандек эди. Шунанга одамларни қабул қилиб, олдида дастурхон ёзгани учун Салима онасини қаттиқ койир, аразлаб, бир неча кунгача тумтайиб юрар эди.

(Давоми бор)

ОЛАМ

САМОЛЁТ ЎЗ "КАСБ"ИНИ ЎЗГАРТИРДИ

Стокгольм-Арланд аэропортидаги "Жамбо-Жэт" деб номланувчи Боинг-747-200 русумидаги гигант самолёт ўз вазифасини ўзгартирди. Гап шундаки, бу гўзал "темирканот қуш" учиб-яроқсиз бўлиб қолгач, унинг қисм-ларга бўлиниб сотиб юборилишини ёки ахлат уюмлари орасида занглаб кетишини аэропорт маъмурияти кўнглиларига сиғдиролмасди. Шу боис улар улкан самолётни "Жамбо-

отель" деб номлаб, шинам меҳмонхонага айлантириб қўйишди.

Самолёт меҳмонхонага айланганига қадар дастлаб "Сингапур ҳаво йўллари" авиакомпаниясида хизматга киришган. Кейинчалик ундан АҚШнинг йирик авиакомпанияларидан бири "Пэн-Эм" самарали фойдаланган. Охири "Швед ҳаво йўллари" авиакомпанияси ушбу «Боинг» билан қизиқиб қолади ва афсуски, уларни бу борада банкротлик қутиб турарди.

Янги "самолёт-меҳмонхона" да барча зарурий меҳор ва қулайликларга эга, ҳар бири уч кишилик 25 та хона барпо этилди. Шунингдек, самолётнинг ресторан қисми ўз ўрнида қолган ва янгича ишлов берилган. Кимга меҳмонхонанинг бахтли чиптаси тушиб қолса, ўша одам люкс даражада жиҳозланган учувчи кабинасида дам олиши ва эҳтимол, тушида мириқиб "парвоз" қилиши мумкин.

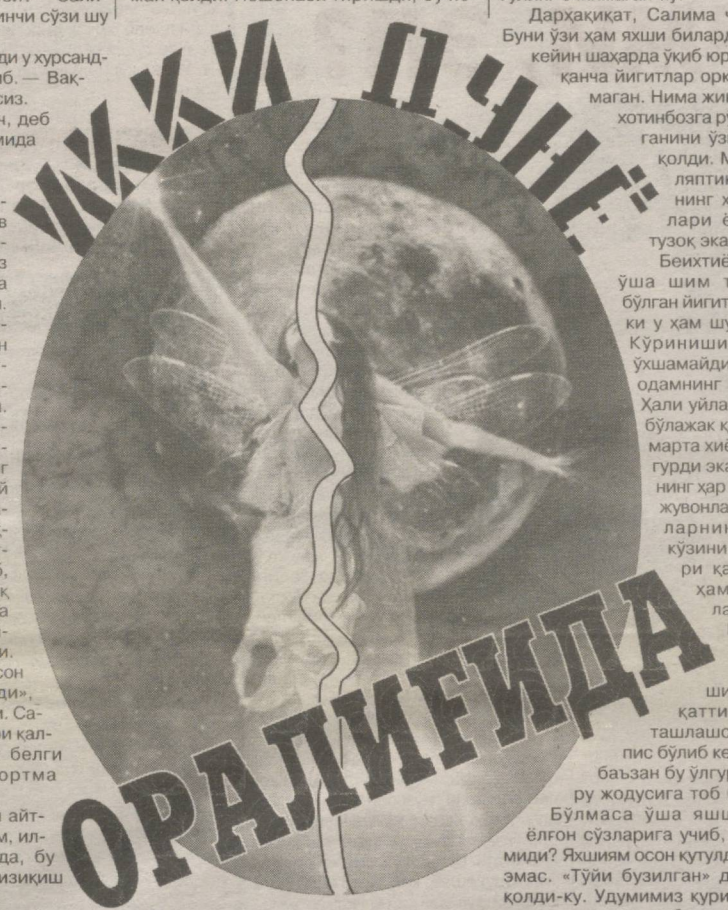
ТИЛАНЧИ МУШУК

Белорусь республикаси шаҳарларидан бирида кўзлари ғамгин мўлтираб турган ок-қора тусдаги мушукка дуч келасиз. У одамлар гавжум кўчанинг бир четида тиланчилик билан шуғулланади. Қаршида ерга ёйилган елимхалта ва "Гушт ва балиқ учун пулга муқтожман. Ёрдамингиз учун ташаккур!"- деб ёзилган бир парча қоғоз.

Маълум бўлишича, мушукнинг эгаси бир кекса, камбағал аёл. У бу мушукни безори болалар қалтаклашаётганда қутқариб олган экан. Аммо бироз вақт ўтиб, уни боқишга қурби етмай қолибди ва шу тариқа мушукни ўзига тегишли ёгуликни ўзи "ишлаб топиш" чорасини қўллабди. Қарангки, одамлар саховатини дариг туттишмаяпти. Мушук кун давомда жойидан жилмайди ва йигилган "садақа" пулларни кўриқлайди.

Наргиза САРИМОВА тайёрлади.

Энг яқин дўст ким? Кўпчилик она деб жавоб бериши мумкин. Лекин ҳамма оналар ҳам бир хил тарбияли, ақлли эмас-да. Бола тарбиясига безътиборлари ҳам учраб туради. Онангиз биринчи тоифага кирса, хўп соз, лекин иккинчи тоифадаги онанинг фарзанди бўлсангиз-чи? Бундай сўзлар нохоиз туюлса-да, афсуски, шундай аёллар борлиги ҳақиқат. Йўқса, тарбиясиз, ахлоқсиз зурриёдлар қаердан пайдо бўлади?

Донишмандлар айтганидай, энг яқин дўст, энг яқин ҳамроҳ, фикр манбаи — бу китоб. Зеро, ана шу кашфиёт туфайли инсоният оқни қорадан, эзгуликни ёвузликдан ажрата билди, ўтирган жойидан туриб, дунёнинг нариги томонини кўра олди. Китоб туфайли азиз неъматларнинг қадрига етиш, тўғри фикрлаш

тенги йўқ-ку, уни ҳадеб койиманг», деган кўшни аёлларга топган гапи шу бўлди: «Ичидан пишган писмик, бесабаб айбласанг ҳам миқ этмайди, гинг демайди-да, егани олдида, емагани кетида бўлса». Хайрият, икки йилдан сўнг улар алоҳида уй-жой қилиб кўчиб чиқиди. Орузманд қайнона кейинги икки

СЕП ЗАРУРМИ, ЭП?..

фазилатлари қалбимизда шаклланди. Шунинг учун ҳам китоб ҳар қандай яқиндан-да яқин, ҳар қандай бойликдан-да қимматли. Шу ўринда бир воқеа ёдимга тушади.

...Бундан ўн беш йиллар муқаддам кишлоғимизнинг бадавлат хонадонларидан бири тўнғич ўғлини уйлантирди. Тўғриси, бу тўй қайнонанинг норозилиги билан бўлиб ўтди. Сабаби келин бўлмиш — оддий тракторчининг қизи. Қиз мактабда кутубхоначи, тушдан сўнг бўш вақтларида тикувчилик, зардўзлик қилиб рўзгорга ёрдам бериб юраркан. Не-не казо-казоларнинг эркатойларига оғиз солиб юрган онага ўғлининг бундай оила қизини севиб қолиши маъқул келмабди. Барибир йигит сўзида туриб олгач, ноилож рози бўлибди.

Аммо, ҳаммаси қиз томондан икки аёл сеп ёйиш учун келиннинг сандиғи ва кўрпа тўшақларини олиб келган кундан бошланди. Сандиқни очиб кўришса, унда Куръони карим ва бир неча нодир китоблар, унинг остида тўкувчилик ва зардўзлик асбоблари бор экан. Энг тағида эса жами ўнчача ўнча қиммат бўлмаган либослар тахлами турарди. Китоблар жавондан жой олгач, либослар деворга илинганда ҳайҳотдек хонанинг ярминигина беазади, холос. Бундан тўтқиқ кетган қайнона бетинг-кўзинг демай, кудаларнинг олдида жер солди: «Шарманда бўлдим, ҳеч вақоси йўқлигидан сандиқни алмисоқдан қолган кераксиз ашқол-дашқоллар билан тўдирибди». Тўй куниям унинг қовоғи очилмади. Қандайдир оғзи ботирлардан уялганидан «юз очар» удумини келиннинг уйида эмас, ўзининг дабдабали хос хонасида ўтказди. Хуллас, бечора келинга кун бермади. Келинчак пазанда, озода, меҳрибон бўлишига қарамай, минг хил ҳийла ўйлаб топди. Ҳатто унга касал онасидан ҳол сўрагани боришга ҳам руҳсат бермади. «Келиннинг ақлли,

ўғлига ўзи ҳавас қилган оилаларнинг қизларидан кўш келин олди. Уларнинг сеплари қайнона тугул бутун кишлоқ аҳлини лол қолдирди. Бироқ, қайнонанинг хурсандчилиги узоққа чўзилмади. Уйда икки келин бўлса-да, ош-овқат вақтида тайёр бўлмас, «сен қил, мен қил» билан тушлик кечга яқин пишар, кирхонада кирлар уюлиб ётарди. Келинлар кун бўйи ухлаб, кечга яқин эрлари ишдан қайтиши арафасида қимирлаб қолишарди. Оналариникига бормоқчи бўлишса, қайнонадан руҳсат сўраш у ёқда турсин, бирор марта сиз ҳам юринг, дейишмасди. Бири янги кийим кийса, иккинчиси эртагаёқ бозорга тушиб, ундан зўрини толиб келарди. Тежаб-тергаш нималигини билишмасди. Онанинг келинларидан қилган шикоятига на

МУЛОҲАЗА

эри, на ўғиллари ишонди: «Сиз ўзи шунақасиз, янгамиз тонг қоронғисиде туриб, тунгача ишлаганда ҳам ҳеч иш қилмади, деб нолирдингиз», дея эйтибор беришмади. Исроф қилганга тоғ ҳам чидамас, деганларидек, ярим йил ўтар-ўтмас рўзгордан барака уча бошлади. Аксига олиб, ота ва ўғиллар ишлайдиган корхона касодга учраб, ёпилди. Ота қон босими ошиб вафот этди, тўпланган мол-мулк охирлади. Энди уйда ҳар куни жанжал, қайнонанинг ўрни қолмади. Шунда унинг кўзи мошдек очилди: «Эссиз тўнғич келиним, вақтида сенинг қадрингга етмабман. Катта рўзгордан вақт орттириб, кўни-

кўшнингги текиш-бичишларини қилиб ўтиришларинг, зардўзлик дўкони очаман, дейишларинг, ҳатто ҳаддан зиёд тежамкорлигинг ҳам пасткашликка, кўзи оч, нонга тўймай ўсанликка йўйиб хато қилган эканман. Мана, ҳозир ҳам хунаринг билан рўзгорингга барака ёғдириб ўтирганингдан хабарим бор. Сен олиб келган сепингни менсимадим, ҳар қандай вазиятда мени хурматимни жойига қўйдинг, юзимга тик боқмасдинг, зулмларимга чидардинг, э воҳ», дея дардини бировга айтмай йиғларди.

Навбатдаги жанжалларнинг бирида келинларнинг ҳийласи билан она ўз уйидан ҳайдалди. Тўнғичиникига боришга бети чидамай, қари оласиникига сиғинди бўлди. Бу воқеани эшитиши биланок, тўнғич келин қайнонасини мажбурлаб, ўз уйига олиб кетди. Уйдаги икки овсин эса бир ҳовлининг ўртасидан девор солишиб, рўзгорларини алоҳида қилиб олишди. Кейинчалик, ҳатто бири камбағалликка чидолмай ажралиб кетди. Қайнона ҳозир ҳам тўнғичиникида яшаб, кексайиб қолганига қарамай, қўлидан китоб тушмас эмиш, деб эшитиб юрардим. Яқинда уйимизга борганимда шу онахонни йўлда учратиб қолдим. Бироз суҳбатлашдик. Хайрлашаётиб, елкамга уриб кўяркан, насиҳат қилди: «Болам илмининг бошини тугиб тўғри қилдинг. Ёдингга бўлсин, қўлингдан китобинг тушмаса, хунарингни хор қилмасанг, кам бўлмайсан. Китоб ва хунаринг — энг яқин дўстларинг. Бу иккисини сендан ҳеч ким тортиб ололмайди».

Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА,
журналист.

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар ҳокимлиги корхоналарни рўйхатга олиш бошқармаси томонидан рўйхат рақами 10-009117 FN № 010634 бўлган Юнусобод тумани 4-мавзе, 4-уйда жойлашган «MIRILHOM-NUR» хусусий фирмаси «MIRILHOM-NUR» масъулияти чекланган жамиятга айлантирилганлиги муносабати билан давволар 1 ой давомда ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Телефон: 234-56-76

«ЭНГ ЗУККО ОИЛА»

ФИКР БЕЛЛАШУВИГА МАРҲАМАТ!

1-САВОЛ

«Оила ва жамият» мухлисларига тиббиёт фанлари доктори, профессор Жуманазар Бекназаров саволи:

— Ловиянинг тузилишига эътибор беринг: худди буйракка ўхшайди. Энг муҳими, буйракдаги тошларни эритиш ва ҳайдашда ловия пўстлогининг дамламасидан кўра фойдалироқ нарса йўқ. Ёнғоқни шаклан инсон миясига менгаша мумкин. Қаттиқ пўстлогли — бош суяги, юмшоқ пўстлогли — мия пардалари, мағзи эса, миянинг айни ўзи. Ибн Сино ёнғоқнинг мия фаолиятини кучайтириб, ақлни пешлаш хусусиятини айтиб ўтган. Инсон организмиде яна бир муҳим аъзо борки, миттигина бўлишига қарамай, ҳаёт учун бениҳоя зарур. Танада касаллик аломатлари пайдо бўлса, биринчи бўлиб, кураш бошлайдиган бу аъзо худди саримсоқ бўлагига ўхшайди.

Уйлаб кўринг-чи, гап тананинг қайси аъзоси ҳақида борапти?

2-САВОЛ

Шайх Саъдий «Гулистон» асарининг муқаддасида инсоннинг ҳар бир нафасида икки неъмат мавжудлигини таъкидлайди. Агар нафас олиниши — бир неъмат бўлса, бу жараёндаги иккинчи неъмат нима бўлиши мумкин?

Ғолиблар учун тахририятнинг махсус совғаси бор.

ОАЖ «AGRO INVEST SUG'URTA»

қуйидаги сугурта турларини тақдим қилади:

- Бахтсиз ҳодисалардан эҳтиёт шарт сугурта қилиш;
- гаровга қўйилган мол-мулкларни комплекс сугурта қилиш;
- транспорт воситаларини сугурта қилиш;
- ипотека кредитларини комплекс сугурта қилиш;
- йўлдаги мол-мулкларни (юкларни) сугурта қилиш;
- кредитларни сугурта қилиш;
- тадбиркорлик таваккалчиликларини сугурта қилиш;
- лизингга олинган қишлоқ хўжалик техникаларини сугурта қилиш;
- қишлоқ хўжалик махсулоти етиштирувчиларнинг бўлагуси бошқоқди дон экинларидан (буддой, арпа, сули, жавдар) кам ҳосил олиши натижасида кўрайдиган молиявий зарарларни сугурта қилиш;
- қишлоқ хўжалик махсулоти етиштирувчиларнинг пахта экинидан кам ҳосил олиши натижасида кўрайдиган молиявий зарарларни сугурта қилиш.

ОАЖ «AGRO INVEST SUG'URTA» —
бизнесда энг ишончли ҳамкор!
ТЕЛЕФОНЛАРИМИЗ: 273-74-86 (факс),
273-74-69, 273-74-59

КЕЙИНГИ СОҢЛАРДА:

ОМОЧДАН КОСМИК КЕМАГАЧА:

... Бундан беш минг йил аввал далада омоч тортаётган одамнинг кулгуси билан бугун фазога учаётган космонавтнинг кулгусида қанча фарқ бор? Йиғисидачи? Меҳри ё нафратидачи? Минг йил аввал бешикка суяниб, чакалогини эркалаётган аёл билан гўдагини суяётган ҳозирги аёлнинг фарзандига меҳр беришида фарқ — ўзгариш борми?

ГИНЕСНИНГ «РЕКОРДЛАР КИТОБИ»ГА ДАЪВОГАР ЎЗБЕК

10 мингдан ортиқ футболчиларнинг исми-шарифи ва қайси жамоада уйнашига айтиб бера олади.

Муассислар: Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Фойдаланилмаган қўлёмалар тахлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топшириш вақти — 15:00. Босишга топширилди — 16:00.

E-mail: oilavajamiyat@mail.ru
oilavajamiyat@rambler.ru

Бош муҳаррир: Норқобил ЖАЛИЛОВ

Қабулхона: (тел. ва факс) 233-28-20

Мухбирлар: 233-04-35, 234-25-46

Web-site: oilavajamiyat.uz

Газета тахририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент — 700000
Амир Темуру кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй
Мўлжал: «Олой»
бозори ёнида

ОБУНА ИНДЕКСИ — 176

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169-рақам билан 11.01.07да рўйхатга олинган. Буюртма Г — 332. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ. Адади — 12086

Навбатчи — Тамара ХУММАТОВА
Саҳифаловчилар — Илҳом ЖУМАНОВ, Шерзод БАРОҚОВ
Мусахҳиҳ — Саидгани САЙДАЛИМОВ

ISSN 2010-7609

2 3 4 5 6 7 8